Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Хэблэгдэжэ 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 189 (13678) | 1974 оной августын 14, среда | Сэн 2 мүнгэн

ҮБҺЭ ХУРЯАХА, СЕНАЖ ДАРАХА, НОГООНОЙ ГУРИЛ ТАТАХА—ЭДЭНИИЕ ЗЭРГЭ ЭМХИДХЭХЭ. ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЫЕ УЛАМ ТҮРГЭДХЭХЭ.

ШАДААЛ ҺАА ЕХЭЭР ХУРЯАХА

...риин аймагай Дээдэ-...ын совхозой Тарбага-... отделениинхид ниитын ...малда үбһэ тэжээл ...э ажалаа эмхитэйгээр ...н юм. Үбһэ хуряал-... хүдэлжэ шадаха бүхы ...ухибүүд болон пенсио-...ууд ажаллахаяа гаран-...

...рофей Дорофеевич Рас-..., Таисия Ильинична ...рская гэгшэдэй даадаг ...нүүд богони болзор ...илээд ехэ талмай дээ-... үбһэ сабшаад, хуряажа ...ай. Эдэ звенонууд Доо-...рбагатай гэжэ газар-...250 гаран центнер эр-...шанартай үбһэ сабша-...сомоод. Верхний-Лук, ...нэй нютаг гэжэ газар-...та нүүжэ ошонхой.

...хэр Рассадинай даадаг звеногойхид нүүжэ ерэһэн газартаа табан үдэрэй турша соо 400 гаран центнер үбһэ сабшажа, һурилөө.

— Даажа абаһан 100 гектарай сабшалан дээрэһээ нэгэ мянган центнер үбһэ хуряажа тушааха ёһотойбди. Сабшаад байһан 70 гектар газар дээрэһээ га бүриин 9-10 центнер хуряанабди. Үшөөл 5 үдэрэй туршада бороогой ороогүй һаа, үбһэ бэлдэхэ түсэбөө бүхыдэнь дүүргэхэбди,—гэжэ звеное даагша Д. Д. Рассадин хөөрэнэ.

Энэ звеногой гэшүүн бүхэн наратай дулаан үдэрнүүдые һамбаашалан, шадаал һаа, ехэ үбһэ хуряахын түлөө улам оролдосотойгоор, үнэн зүрхэнһөө ажаллана. Жэшээнь, эндэ хүдэлдэг пенсионер Кирилл Скворцов, Владимир Еремеев, Василий Рассадин, Валентина Капорская, Клавдия, Елена Рассадинтан булта оролдосотой һайнаар хүдэлнэ. Звеное даагша нүхэр Рассадин хонидоо адуулаагүй, сүлөө үдэрнүүдтээ саг үргэлжэ хуряалга дээрэ ажаллана. Дорофей Дорофеевич звеногойнгоо хүдэлмэриие эрхилхэ зуураа, зохихо зүбшөөл үгэдэг, өөрөөшье хүдэлэлсэдэг байна.

Нүхэр Рассадинай звеноһоо холо бэшэ газарта хүдэлдэг Т. И. Капорскаягай даадаг звеногойхид ажалдаа мүн лэ муу бэшэ үрэ дүн туйлана. Эдэнэр даажа абаһан 250 гектарай сабшалан дээрэһээ 2250 центнер үбһэ хуряажа абаха даабаритай. Энэ звеногойхид хуряалгын эхилһэн түрүүшын үдэрһөө 80 гектарай үбһэ сабшажа, тэрээн дээрэһээ 600 гаран центнер үбһэ бэлдэнхэй. 13 хүнһөө бүридэһэн энэ звеногойхид тракторна 3 косилка, хоёр тармуур, үбһэ һурилдаг нэгэ түхеэрэлгэ даажа абанхай. Звенодо хүдэлдэг трактористнууд Василий Капорский, Николай Машанов, Иван Скворцов болон бусад эрхимээр ажаллаһанайнгаа түлөө магтаал хайрада хүртөө.

Звеное даагша Таисия Ильинична Капорская саашанхи зорилго тухайгаа иигэжэ хөөрэнэ:

— Үбһэ хуряалгын харюусалгатай үеын ерээд байхада, наратай үдэр бүхэниие һайнаар хэрэглэжэ, шанар һайнтай үбһэ шадаал һаа ехээр хуряахые оролдонобди.

Д. ДОРЖИЕВ.

Үбһэшэдэй звенонуудһаа мэдээсэнэ

БҮЛЭ—ЗВЕНО

Хоридохи партсъездын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Дашинима Цоктоевич Романов жэлһээ жэлдэ гэр бүлөөрөө үбһэ бэлдэдэг юм. Энэшье жэл гэр бүлэнэрынь бүлтаараа суглараба. Романовай бүлын звенодо һамган Хандацырен, хүбүүдынь Бимба, Баир, Баатар, отхон дүүхэй Люба басаган оролсоно. Һаяын мэдээгээр энэ звено 240 центнер үбһэ хуряажа, колхоз соогоо түрүүлбэ. Романовай звено хуряаһан үбһөө сабшалан дээрээ орхидоггүй, харин малшадай үбэлжэдэг бууса да асаржа сомодог байна. Иигэжэ бэлдэхэдэ үбһэн шанар һайнтайгаар ба гээлтэгүйгөөр хадагалагдана ха юм. Мүнөө энэ түрүү звено һүрэгтөө сүм хүрэхэ тэжээл бэлдэхээр эрмэлзэн ябанад.

С. БИЛИКТУЕВ.
Сэлэнгын аймаг.

ШЭМЭТЭ ТЭЖЭЭЛ ДАРАГДАНА

Сенажай али зэргын шэмэ ехэтэй, шанартай байһые һайн ойлгоһон XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд байгша ондо иимэ тэжээл ехээр даража абахаар түсэблэһэн юм. Һаяын мэдээгээр энэ ажахыда 3000 гаран центнер сенаж дарагдаба. Эдэ үдэрнүүдтэ колхозой механизаторнууд үшөө 4 мянга гаран центнер шэмэтэ тэжээл нүхэндэ хэжэ нөөсэлхын тула бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажаллана. Баһа эндэ үбһэ һурилхэ, ногооной гурил гаргаха хүдэлмэри үргэн дэлисэтэйгээр ябуулагдана.

Н. КУЧУМОВ.
Загарайн аймаг.

БОГОНИХОН БОЛЗОРТО

Июль һара наратай сэлмэг байжа, ургамалай гарасада ехээр нүлөөлөө. Тиигэжэ горох хэзээ хэзээнэйхиһээ эртэ, жэгдэ һайнаар эдеэшээ. «Знамя Ленина», «Заганский», «Коммунизм» колхозууд аймаг соогоо түрүүлэн горох хуряажа оробо. Бүхыдөө аймаг дотор 2149 гектар горох хуряагдаха юм.

Эгээн түрүүлэн «Коммунизм» колхозой комбайнернууд Д. М. Федоров, Р. О. Рыжаков, И. К. Федоров, Н. Г. Екимов, В. И. Федоров гэгшэд 277 гектарта таригдаһан горохоо хоёр үдэрэй туршада хадажа дүүһаба. Удаань үнинэй механизаторнууд Д. А. Ушаков, Л. А. Гусляков, П. З. Барышников гэгшэд түрүүшын 98 гектарай баалнуудые суглуулан сохибо. Гектар бүриһөө дунда зэргээр 15—16 центнер ургаса абтана. Комбайнернууд горохоо 3—4 үдэртэ хуряажа сүм абахаар шиидэнхэй.

Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.
Мухар-Шэбэрэй аймаг.

ХОНИШОД ҮНГҮҮДЭЭ АРГАНА

1974 ондо эндэхи хонишод ...эхэ хонин бүриһөө 80— ...хурьга абаха, хонин бүри-... 2.800 грамм ноохо хай-...шаха, хурьгадаа 24 килог-...рамм шэгнүүртэйгээр эхэ-...нь таһалха гэһэн зорилго-... байгаа. Зүгөөр хахад жэ-...л эдэнэр ямараар ажалла-... тарабаб?

Жэшээнь, «Коммунизм» ...хоз бэлшээри багатайшье ...а, эндэхи хонишод бусад-...аа үлүү һайнаар ажаллажа ...аа. 100 эхэ хонин бүриһөө ...—94 хурьга абажа түл-...дэз, хонин бүриһөө 3—4 ...лограмм ноохо хайшалаа, ...хурьгадайнгаа шэгнүүрые 27 ...лограммда хүргэжэ шадаа. ...эдэнэр ноохо тушааха ...түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ ...мжуулгын Улаан тугта ...ртөө. Хонишон Ц. Д. Цыб-...нов нүхэртэеэ нёдондо эхэ ...ндые даажа абаад, энэ ...ндэ һайн амжалтануудые ...лаа. 100 эхэ хонин бүхэн-...94 хурьга абажа түлжүү-..., хурьгадайнгаа шэгнүү-... 27—30 килограммда ...ртөө. Тэрэшэлэн эхэ бүри-... 4 килограмм эрхим ша-...ртай ноохо абажа, түсэбөө ...үлүүлһэн байна. Ноохо ...аар абаһанайнгаа түлөө ...00 түхэриг мүнгэн шанда ...ртөө. Хайшан гээд иимэ ...жалта энэ бүлэ нэгэ жэл ... туйлаба гээшэб? Байра ...дал дууһан адли, бэлшээ-...нь уйтан. Гэбэшье харуу-...лга, оролдолгын хүсэн бай-..., ажалай амжалта туйлаг-...на. Мүн энэ колхозой ...хонишон Нима Осохеев 100 ...э хонин бүриһөө 85 хурь-... абажа, уялгаяа дүүргэжэ ...даа. Тиихэдэ энэл ажахын ...хонишон Халзан Мунхонов ...гэ даажа абаад, энэ үбэл-...гые эрхимээр дабажа га-...а хонин бүхэнһөө 3 килог-...рамм тухай ноохо хайшалһан ...на. Энэ хүмнай хонидоо ...дааха гэжэ оролдожо ...адаг ёһотойл үнэн сэхэ хо-...нишон гээшэ. Мүн хонишон ...орлу Осохеева хусануудые ...харууһалжа, тэдэнээ тобир ...гэрганууд болгоһон, хуса ...бүхэнһөө 7,3 килограмм ноо-...о абаһан юм. «Коммунизм» ...колхозой хонидтоо тэжээл ...түсэбгээр бэлдэдэг дээрэһээ ...тэдэнь булта тобир ...тарганаар ондо ородог, ноо-...хониинь дээшэлдэг, түл ...ээр абтадаг байна.

«Улаан Аха», «50 лет Октября» колхозуудай хонишод ...баһал эрхим амжалтануу-...дые туйлажа, КПСС-эй рай-...комой, аймгүйсэдкомой гра-...мотануудаар, үнэтэ бэлэгүү-...дээр нэгэтэ бэшэ шагнагда-...һан байха. Хонишод саашаа-...шье дүй дүршэлөө андал-...сажа, саг үргэлжэ уулзажа ...байхаар шиидэбэ.

Д. ДУГАРОВ,
хүдөө бэшэгшэ.
...ын аймаг.

ФОТО РЕПОРТАЖ: ҮДЭР, ҺҮНИГҮЙ

Зэдын аймагай «Октябрьский» совхоздо витамин элбэгтэй ногооной гурил бэлдэгдэжэ байна. Дэрэстэй тосхондо АВМ-0,4 гэдэг агрегат үдэр һүнигүй хүдэлгэгдэнэ.

Халаан бүридэнь 17 центнер һайн шанартай гурил бэлдэгдэнэ. Һүниин халаанда хүдэлдэг А. Чойнзоновой звено илангаяа һайнаар ажаллажа, даабаряа ходо үлүүлэн дүүргэдэг байна. Мүнөө жэл дүн хамта 3000 центнер иимэ тэжээл бэлдэхэ түсэбтэйгөөр Д. Ж. Банзаракцаевай бригада хүдэлнэ.

— Би гурбадахи жэлээ АВМ-дэ хүдэлнэб. Жэл бүри гурба мянган центнерһээ үлүү гурил гаргадагбди. Иимэ зоноор хүдэлхэдэ урматай, — гээд бригадир Даши-Цырен Жалсанович мэдүүлбэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Витамин ехэтэй ногооной гурил бэлэн болоо. 2. Бригадир Д. Банзаракцаев. 3. Һая сабшагдаһан ногоон асарагдаад байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ГАЗАРАЙ ХҮРЬҺЭН—АРАДУУДАЙ БАЯЛИГ

Бүхы дэлхэйн арадуудай баялигай эшэ үндэһэ бологшо газарай хүрьһэ хамгаалха, үрэжэлыень улам арьбадхаха гэжэ бүхы хүн түрэлтэн шармайн оролдоно. Эрдэмтэдэй ехэ хуралдаан — Хүрьһэ шэнжэлэгшэдэй уласхоорондын X конгресс иимэ зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ түһа хүргэхэ гэһэн арюун зорилго урдаа табина. Тус конгресс августын 12-ой үдэр Москва хотодо баяр ёһололой оршон байдалда нээгдээ. Энээндэ 64 ороной, бүхы түбинүүдэй хүрьһэ шэнжэлдэг мэдээжэ эрдэмтэд хабаадана. Эдэнэр хүрьһэнэй үрэжэлые ехээр арьбадхаха, тэрэнэй шанар улам һайжаруулха шухалын шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхын тула сугларба. Хүрьһэ шэнжэлэгшэд хүрьһэнэй үрэжэлые эрид һайжаруулха, урда тээнь хаясаанай байһан газарые ажахын хэрэглэмжэдэ оруулхаар агротехникын түрүү онол аргануудые тодорхойлхо зорилго табина.

СССР-эй Наукануудай академиин вице-президент, академик А. П. Виноградов эхилэлгын үгэ хэлэжэ, конгрессые нээбэ. Энэ уулзалгамнай баярай ойдо зорюулагдана. 50 жэлэй урда тээ, 1924 ондо Хүрьһэ шэнжэлэгшэдэй уласхоорондын бүлгэм тогтоогдожо, саашадаа бэелүүлэгдэхэ үргэн ехэ харилсаа холбооной эхин табигдаһан юм. Мүнөө хүн түрэлтэнэй сэдьхэл бодолые эзэлдэг, байгаалиин баялигые хамгаалха зорилгонууд түбхын түрүүн газарай хүрьһэндэ хамаадана. Тиимэл ушарһаа, хүрьһэ шэнжэлгын улам ехэ үүргэтэй боложо байһанһаа шалтагаалан, энэ зорилгые эршэмтэйгээр шиидхэхэ хэрэгтэ бүхы дэлхэйн эрдэмтэдэй хамтын анхарал хандуулагдана. — гэжэ эрдэмтэ тэмдэглэбэ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо З. Н. Нуриев конгресс дээрэ үгэ хэлэхэдээ, байгаалиин баялигуудые хамгаалха ба арьбадхаха хэрэгэй бүгэдэ арадай удха шанартай байһан тухай тэмдэглээ. Советскэ Союз дотор энэ асуудалда түрүүшын ээлжээнэй анхарал хандуулагдана. Угаа ехэ хэмжээтэй мелиоративна хүдэлмэри хэгдэнэ. КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет РСФСР-тэхи хара хүрьһэгүй нютагуудай хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ тухай, эндэхи намагжаһан ехэ газарые хатааха тухай тогтоол һаяхан гаргаа һэн.

З. Н. Нуриев Хүрьһэ шэнжэлэгшэдэй уласхоорондын X конгрессто хабаадагшадта СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай эльгээһэн амаршалгые уншан соносхоо. Хуралдаанда хабаадагшад тэрэниие тон халуунаар угтаба. Амаршалга доторнь иигэжэ тэмдэглэгдэнэ. Советскэ правительство уласхоорондын научно-техническэ харилсаа холбооe ехэ удха шанартайда тоолоно, научна үргэн ехэ холбоон, научна ба бодото ажал хэрэгэй асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэ арадуудай хоорондын үгэеэ ойлголсолгые, хани барисаае улам бэхижүүлнэ.

Тэрэшэлэн конгрессэй нэрэ дээрэ уласхоорондын түлөөлэлгэтэ элдэб эмхинүүдэй, СССР-эй хэдэ хэдэн министерствэнүүдэй ба научна эмхи зургаануудай эльгээһэн амаршалганууд соносхогдоо.

Хүрьһэ шэнжэлэгшэдэй уласхоорондын бүлгэмэй президент, СССР-эй Науканuудай академиин гэшүүн-корреспондент В. А. Ковдын элидхэлые, бүлгэмэй генеральна секретариин уялга дүүргэжэ байгаа. П. Борингын тоосоое конгресс сонособо.

Конгресс августын 20 болотор үргэлжэлхэ.

(ТАСС).

ЕРЭЭДҮЙН ЭНЕРГЕТИКЭ

Ядерна реакторай халуунай элшэ хүсые электрын элшэ хүсэн болгон хубилгаха «Ромашка» гэдэг түхеэрэлгын Курчатовай нэрэмжэтэ Атомай элшэ хүсэнэй институдта анхан ашаглалгада оруулагдаһаар арбан жэлэй ой августын 14-дэ гүйсөө. Энэмнай научна угаа ехэ удха шанартай туйлалта байһан юм. Атомай элшэ хүсэ хэрэглэхэ СССР-эй Гүрэнэй комитедһээ ТАСС-ай корреспондентдэ мэдээсэһэнэй ёһоор, тиимэ хубилалтын бэелүүлэгдэжэ шадагдаха байһые энэ туршалга техникын түүхэдэ анха түрүүн тодоруулаа.

Турбина ба генераторнуудгүйгөөр халуунай элшэ хүсые электрын ток болгохо гэһэн бодомжо эрдэмтэдэй, инженернүүдэй ухаан бодолые үнинһөө хойшо эзэлэнхэй байгаа. СССР-тэхи атомай эрдэм ба техникын хурдан түргэн хүгжэлтэ, элдэб түхэлэй ядерна реакторнуудые, халасагүй материалнуудые бии болголго, тэрэшэлэн полупроводнигай техникын хүгжэлтэ электрын элшэ хүсэ гаргажа абаха саашанхи арга боломжонуудай зам нээһэн юм.

Элшэ хүсэ хубилгаха «Ромашка» гэдэг реакторые ашаглалгада оруулһан ушар ядерна элшэ хүсые электрическэ болгохо үрэ ехэтэй онол аргануудые бодото дээрэнь бэелүүлгын эхи табяа. Иимэ оньһон нарин түхеэрэлгые ухаалан зохёолгодо Курчатовай нэрэмжэтэ Атомай элшэ хүсэнэй институдай, Сухумиин физико-техническэ институдай, Харьковай физико-техническэ институдай, Ленинградай Иоффегэй нэрэмжэтэ физико-техническэ институдай, мүн бусад эмхи зургаануудай олон эрдэмтэд, мэргэжэлтэд хабаадаһан байна.

Совет эрдэмтэд болон мэргэжэлтэд суглуулһан дүй дүршэлөө хэрэглэн, элшэ хүсэ хубилгаха тервоэмиссионно «Топаз» түхэлэй реакторнуудые дэлхэй дээрэ анха түрүүн бии болгоо. 1970—1971 онуудта хэгдэһэн туршалгануудһаа харахада, «Топаз» түхеэрэлгэ 10.000 ватт хүрэтэр хүсэтэй электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилэн гаргана. Энэнь Советскэ Союзда, иимэ ядерна түхеэрэлгэнүүдтэй бусад оронуудта хэгдэдэг байһан туршалгануудай хүсэнһөө хори дахин ехэ.

СОВЕТ ОРОН: ШЭНЭ ҺОНИН

БАМ-да партийна анхарал

ПЕРЕЯСЛАВКА. (Хабаровска хизаар). (ТАСС-ай корр.). Байгал-Амарай түмэр замай барилгашадай байха хабсаргагдамал гэрнүүдые ашаһан 15 вагон Хабаровска хизаарай Хор станциһаа эльгээгдэбэ. Приамурида бүтээгдэһэн, хүдэлмэришэдэй хамтын шэнэ байранууд БАМ—Тында гэжэ зам дээрэ баригдаха байна. Туд бүридөө 20 уужам таһалгатай. Барилгашад гурба-гурбаараа таһалганууд соонь байха юм.

«БАМ-ай захилнуудые болзорһоонь урид, эрхим һайн шанартайгаар бэелүүлхэ» гэһэн уряатайгаар Хорой модо болбосоруулгын комбинадай коллектив хүдэлнэ.

Дүй дүршэлтэй мэргэжэлтэдэй толгойлһон бригаданууд БАМ-айхидта гэр байра барина. Эдэнэр бултадаа дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абанхай.

Хорой модо болбосоруулгын комбинат байгша оной дүрбэдэхи кварталай тоосоогоор ажаллана. Коммунистнуудай үүсхэлээр август — сентябрь һарануудта 55 хабсаргагдамал байшан гэр барижа эльгээхэ гэһэн үгтамжын түсэб абтаһан байна.

СИБИРЬТЭХИ ТУРШАЛГА

ОМСК. (ТАСС-ай корр.). Омско областиин «Прииртышский» совхозой галуу үсхэбэрилхэ туршалга хэдэг оньһожоруулагдамал совхоз түрүүшынгээ продукци үйлэдбэрилэн гаргаа — эндэ 4 мянган галуун дэгжээгдээ. Энэ совхоз Сибирьтэхи иимэ түхэлэй түрүүшын ажахы болоно.

Иимэ туршалга хэхэ даабаритай шубуушан Татьяна Семенчугай ажал аша үрэ ехэтэй байба: шахан таргалуулгын 60 хоногой турша соо 20 тонно шубуунай мяхан абтаа.

Галуунуудые 200—200-гаарнь байлгана. Шубуудай аргал суглуулха транспортёрнууд байранууд доронь табигданхай. Шэмэтэ тэжээл транспортёрнуудаар дамжуулагдана, автопоилканууд уһаар хангана. Эдэ бүгэдын ашаар гансааран олон галуунуудые харууһалдаг.

Түхэреэн жэлэй турша соо галуунуудые байрада байлгажа, 143 мянган шубуу гүрэндэ тушааһан байна. Иигэжэ шахан таргалуулхадаа, мяханай өөрын үные хоёр шахуу дахин хямдаруулаа.

ОМСКДО ОЛОН ДАБХАР ГЭРНҮҮД БОДОНО

ОМСК. (ТАСС-ай корр. В. Лобода). 12 дабхар түрүүшын байшан гэрые Омскын барилгашад хабсаргажа дүүргэбэ.

Иртыш мүрэнэй эрьеэр 40 километр зайда нэмжыһэн энэ индустриальна хото ургаан хүгжэжэ байна. Тус хотын экономическа, архитектурна онсо шэнжые хараада абаха ушартай болонобди гэжэ хотын ахамад архитектор Ю. Б. Борусевич хөөрэбэ. 25 дабхар байшан гэрнүүд бодожо, саад сэсэрлиг соо умбаха юм гэнэ. Хотын түхэл шарайе үзэсхэлэн һайхан болголго — архитекторнүүдэй гол зорилго болоно. Мүнөө Омск хотын хүн зоной тоо 1 миллиондо дүтэлжэ байна. Хотын хүн бүхэндэ 24 дүрбэлжэн метрһээ бага бэшэ саад, сквер, парк хүртэхэ ёһотой гэжэ генеральна түсэбөөр хараалагдана.

Лукомлиин элшэ туяа

НОВОЛУКОМЛЬ. (Витебскэ область). (ТАСС-ай корр.). СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Лукомлиин ГРЭС-эй 300 мянган киловатт хүсэтэй наймадахи энергоблогые гүрэнэй комисси тушаажа абаба. Энэ энергоблок болзорһоо хоёр һараар урид хабсаргагдаа. Тэрэ ашаглалгада оруулагдажа, станциин хоёрдохи ээлжээнэй барилга дүүрэбэ. Тиин энэнь Белоруссидахи эгээн ехэ гидроэлектростанци болоо. Хүсэниинь 2 миллион 400 киловаттда хүрэбэ.

ГРЭС-эй барилгашадта бүхы оромнай туһалаа. Ленинградай металлургическа завод хүсэтэ турбинануудые, генераторнуудые эльгээгээ. Часай турша соо 950 тонно уурал гаргаха хүсэтэй котёлнуудые таганрогойхид эльгээһэн байна. Москвагай, Ереванай, Свердловскын, Казаниин, Бакугай, Саранскын, Львовой, Запорожиин ба бусад хотонуудай предприятинууд станцида табигдаха түхеэрэлгэнүүдые бүтээжэ, эльгээһэн байха юм.

Үнеэдые машинаар һаалгын чемпион

АЛМА-АТА. (ТАСС-ай корр.). «Алма-Атинский» совхозой 28-тай һаалишан Ольга Паршина үнеэдые машинаар һааха талаар Казахстанай чемпион болобо. Республика доторхи табадахи конкурсын эндэ болоходонь, иимэ үндэр нэрэ зэргэдэ хүртөө. Ольга Паршина үнеэдые бусадһаа түргөөр һаадаг байна.

15 мянган эрэгтэй, эмэгтэй һаалишад республикын чемпионой нэрэ солодо хүртэхын түлөө мүрысөөндэ хабаадаа. Малшадай мэргэжэл шадабариин улам ургажа байһые конкурс элирхэйлэн харуулба.

ТАРЯА ХУРЯАЛГАДАА БЭЛЭДХЭНЭ

Ниитын адууһа малда тэжээл бэлэдхэлгэ шиидхэхы шатадаа орожо, уданшьегүй таряа хуряалга эхилхэнь. Таряашадай бүхы жэлэй ажалай дүн гарғажа үгэхэ энэ шухала хаһа соо ниитэ политическэ хүдэлмэри механизаторнуудай дунда ябуулха гээшэ партийна организацинуудай гол шухала зорилго мүн. Энэ асуудалаар һаяхан КПСС-эй Хяагтын райком колхоз, совхозуудай партком болон партийна бюронуудай секретарьнарай зүблөө үнгэргэбэ. Зүблөөн «Дружба» колхоздо зарлагдаһан байна. Энэньшье өөрын ушар шалтагаантай. Юуб гэхэдэ, «Дружба» колхоз энэ хахад жэлэйнгээ дүнгүүдээр, мүн таряа хуряалгада бэлэдхэлээрээ аймаг соогоо һайла уридлажа ябанхай юм.

Зүблөөн дээрэ суглараг шадай үмэнэ тус колхозой хүтэлбэрилэгшэд ажахынгаа зарим тэды туйлалтанууд тухай, урагаса хуряалгада бэлэдхэл, ажалаа эмхидхэхэ дүй дүршэл тухайгаа хөөрэжэ үгөө.

Мүн эндэ «Сельхозтехникын» аймагай нэгэдэлэй начальник нүхэр Г. М. Мансуровский аймагайнгаа ажахынуудта ямар туһаламжа үзүүлхээр бэлдэжэ байһан тухайгаа элидхэбэ.

Зүблөөндэ хабаадагшад тус колхозой сабшалан, таряалан дээгүүр ябажа, тэндэхи ажал, хүдэлмэритэй танилсаа.

Манай корр.

Совет орон: ШЭНЭ ҺОНИН

ГЕОЛОГУУД — БАМ-да

ХАБАРОВСК. (ТАСС-ай корр. И. Перепелицкий). Байгал-Амарай түмэр замда хэрэглэгдэхэ барилгын материалнуудые бэдэрэн нээхэ хүдэлмэреэ Алас-Дурна зүгэй геологууд Селемджэ голдо дүүргэбэ. Шэнэ харгын баригдаха газарта ехэ элһэ хайр бии байна.

Алас-Дурнын геологическа управлениин 30 гаран парти, отряд Байгал-Амарай түмэр замай участок дээгүүр барилгын материалнуудые бэдэрнэ. Эдэнэр 25 ашагта малтамалтай газар нээгээ. Элһэ хайр, известняк болон цементын ашагта малтамал олдоһон байна. Тиин эндэ түрүүшын карьернууд малтагдажа эхилбэ.

«3600» ТҮХЭЛЭЙ СТАН МИЛЛИОНЕР БОЛОБО

ЖДАНОВ. (ТАСС-ай корр. А. Лейкин). «Азовсталь» заводтохи «3.600» түхэлэй стан түрүүшын миллион тоннодохи зузаан хабтагар булад гаргаба. Европодо эгээн ехэ түмэр хабгайлгадаг барилга нёдондо жэл болзорһоо урид ашаглалгада тушаагдаа һэн. Тиин мүнөө тус станай коллектив түрүүшын ехэ амжалта туйлаа. Жэлэй эхинһээ хойшо агрегат часай турша соо 25 тонно хабтагар түмэр гаргана.

Мастер Ф. И. Бибаковой бригада мүрысөөндэ хүндэтэ вахтада жагсаһан байна. Жэлэй эхинһээ хойшо тэрэ түсэбһөө гадуур 3.500 тонно булад хайлуулаа.

* * *

ТЮМЕНЬ. (ТАСС-ай корр.). Газ олзоборилгынодой хотын барилгашад барилгын индустриин ехэ предприяти бодхоожо эхилбэ. «Севгазстрой» трестын гурбадахи комсомол-залуушуулай барилга-хабсаралгын управлениин механизаторнууд бетоной заводой һуури табиба. 40 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байра барихада элбэг хүрэхэ эдлэл хэрэгсэлнүүдые энэ предприяти жэлдээ үйлэдбэрилэн гаргаха байна.

Тус предприятиин ашаглалгада оруулагдахадань, холын хойто зүг Тюменьһээ, Омскһоо, Иркутскһаа түмэрбетон зүйлнүүдые зөөжэ асархаяа болихо.

Ажалай эмхидхэл ба экономико

ГАХАЙН МЯХА ЕХЭЭР АБАХА АРГА

СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тухай КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүд соо 1971—1975 онуудай туршада орон дотор мяха абалгые 2,7 миллион тонноор ехэ болгожо, жэлдээ 14,5 миллион тонно мяха абадаг болохо зорилго табигдана. Энээниие хүсэндэнь хүргэхын тула гахай олоор үсхэбэрилжэ, түргэнөөр шахан таргалуулха гээшэ шухала асуудал болоно.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Оймоpой совхоз тусгаар гахай үсхэбэрилдэг мэргэжэлтэй, поршоонхо абахаһаа эхилээд, гахайнуудые шахан таргалуулжа, гүрэндэ тушааха хүрэтэрхи бүхы цикл бэелүүлдэг болонхой гээшэ. Жэшээнь, совхозой хоёр отделени нарай поршоонхо абаад, тэдэнээ томо болгоно, шахан таргалуулна, гүрэндэ тушаана. Гурбадахи отделенидэнь бүхы һүрэгэй үүлтэр һайжаруулха залуу эмэ гахайнууд, түрүүлэгдэхэ эхэ гахайнууд харууһалагдадаг.

Тус ажахы жэл бүри 14 мянга хүрэтэр поршоонхо абажа түлжүүлнэ, гүрэндөө 9 мянга шахуу центнер гахайн мяха тушаадаг юм. Хэдэн жэлэй саада тээ совхоз ходо гарзатажа гарадаг байһан аад, һүүлэй үедэ жэлһээ жэлдэ тогтууритай сэбэр ашаг олзо абана. Абтаһан мяханай центнер бүхэнһөө 26—28 түхэригэй сэбэр ашаг олзо оруулдаг байна.

Теэд энэ совхоздо гахай үсхэбэрилгые бүри ашаг олзотой болгохо, гахайн тарган мяха улам ехээр абаха ямар арга боломжо бии гээшэб? Илангаяа эхэ гахайнуудһаа шадаал һаа, бүри олон поршоонхо абаха ямар арга бииб гэжэ энэ статья соогоо хэдэн ажаглалта хэхэ хүсэл түрэнэ.

Хэнэйшье мэдэһээр, эхэ гахай бүхэн ороондоороһоор 3 һара 24 хоноод түрэдэг гээшэ. Тиимэһээ гахай түрүүлхэ таһалга бүхэниие зүбөөр хэрэглээд байбал, жэл соо эхэ гахай бүхэниие 2-2,5 дахин поршоонхолуулжа болохо байна. Тиигэжэ шадаа һаа, эхэ гахай бүхэнһөө жэл соо 24 хүрэтэр поршоонхо абаха арга бии.

Манай ороной, мүн хилын саанахи эрдэмтэдэй шэнжэлгэ хэһэнэй ёһоор гахай түргэнөөр, ашаг үрэ ехэтэйгээр үсхэбэрилхын тула һайн үүлтэрэй эхэнүүдые олон болгохо, абтаһан поршоонхонуудые гарза хоролтогүйгөөр, түргэнөөр томо болгохо гээшэ гол шухала. Мүнөө гахай үсхэбэрилхэдэ, илангаяа мяха абахада хэгдэһэн бүхы гаргашын хахадһаа ехэнхинь эхэ гахайнуудай харууһа, тэжээлдэ гарана. Иигээд эрэхэдэ эхэ гахай бүхэниие жэл соо шадаал һаа оло дахин түрүүлхэ, нэгэ доро олон поршоонхо абажа, гарзалуулангүй томо болгохо хэрэгтэй.

Эрдэмтэн Т. В. Голубевой шэнжэлжэ үзэһэнэй ёһоор, нэгэ эхэ гахайе жэл соо харууһалха, эдеэлүүлхэдэ 300—350 түхэригэй гаргаша хэгдэнэ. Харин эхэ гахай бүхэн 20—30 үдэршье һубай ябабал, ажахыда горитой гарза хохидол ушаруулдаг байна.

Худариин фермэдэ урзанда хамта 671 томо эхэ гахай болон нэгэ түрүүлэгдэхэ залуу эмэ гахай харууһалагдадаг бэлэй. Тэдэнһээ хамта 909 поршоонхо түлжүүлэгдээ гэхэ гү, али эхэ гахай бүхэнһөө жэл соо 8,4 поршоонхо абтаа. Нёдондо энэ фермэдэ 574 эмэ гахай, тэрэ тоодо 265 томо эхэ гахай харууһалагдажа байгаад, эхэ гахай бүхэнһөө 10,5 поршоонхо абтаа гэхэ гү, али бүхыдөө эхэнүүдынь зарим тэды үсөөрбэшье, бүхы дээрээ 400 поршоонхо олон абтаа.

Хэды тиигэбэшье, эхэ гахай бүхэнһөө поршоонхо бүри олоор абаха арга боломжо үшөөл гүйсэд хэрэглэгдэнэгүй.

Мүнөө нарай поршоонхонууд 2 һара соо эхэеэ хүхэжэ ябана. Энэ үе соо эхэнүүдынь ехээр турана, муудана. Поршоонхоһоо һалгаагдаад, тэдэнэй дахин тэбээртэжэ таргалтарань 1,5 — 2 һара үнгэрнэ. Тиигэжэ хүсэ шадал һайн абаад байхадаа, эхэ гахайнууд ототой болоно, ороондо оро дог гээшэ. Үнэндөө, поршоонхонуудые хоёр һара соо эхынь хүхүүлхэ гээшэ миил таамагаар табиһан болзор. Хэрбээ эхэнүүдтэнь һайн тэжээл үгэжэ элбэгээр эдеэлүүлээд байгаа һаа, һүниинь шэмэтэ бодосуудаар элбэг болохо, поршоонхонуудшье түргэнөөр түлжэхэ зэргэтэй. Тиигээд байбал, поршоонхонуудые эхэһэ гараһаар 5 недели болоод, тус тустаа 7—10 килограмм шэгнүүртэй болоод байхадань, эхэһээнь һалгаха аргатай байна. Тиигэжэ поршоонхонуудые эхэһээнь эртэ һалгаагаа һаа, эхэ гахайнуудые жэлдээ 2 дахин, тэрэнһээ олошье түрүүлжэ болохо юм. Энээнэй ашаар гахай бүхэнһөө жэлдээ 25 хүрэтэр поршоонхо абаха арга боломжо бии.

Ороной, мүн хариин гүрэнүүдэй түрүү ажахынуудай дүй дүршэл дээрэһээ харахада, нарай поршоонхонуудые эхэһээнь эртэшэг һалгаагаад, эхэнүүдыень түргэн тэбээрүүлжэ, таргалуулжа, дахин ороондо оруулна, жэл соо 2 дахин түрүүлнэ. Эхэеэ удаан хүхэжэ ябахадаа, поршоонхонууд һүнтэй хамта шэмэтэ бодосуудаар хоолложо, түргэн томо болохо, шэгнүүрээ ехээр нэмээхэ ёһотой гэжэ зариман һанадаг. Тиимэһээ һүүлэй һүүлдэ эхынгээ һүнэй хожорходо, поршоонхонууд нэмэлтэ тэжээл эдеэгүй ябахадаа, шэгнүүрээ ёһоор нэмээхэеэ болижо, бүри муудажа, эсэстэ гарзалжа һаладаг бшуу.

Эхэ гахайнуудай харууһа, тэжээлые зүбөөр эмхидхэжэ, нарай поршоонхонуудые 5 неделитэй болгоод, эхэһээнь һалгаадаг боложо шадаа һаа, Оймоpой совхоздо гахайшан бүхэниинь жэл соо 200—250 гахай түрүүлжэ, 2000 хүрэтэр поршоонхо абажа түлжүүлхэ һэн. Харин мүнөө гахайшан бүхэн жэл соо дунда зэргээр 100-125 гахай түрүүлжэ, хамта 900 хүрэтэр поршоонхо абана бшуу.

Поршоонхонуудые эхэһээнь эртэ һалгаажа, жэл соо оло дахин түрүүлдэг болоод байбал, эхэ гахайнуудые дан олоор байлгажа, үлүү ехэ гаргашэ хэһэнэй хэрэггүй болохо. Гэхэтэй хамта, нэн түрүүн энээниие хүсэндэнь хүргэхын тула эхэһээ һалгаагдаһан нарайшаг поршоонхонуудые һайнаар харууһалха, дулаан байра ехээр бариха хэрэгтэй. Тэрэшэлэн тэжээлыень оньһон аргаар хэжэ үгэхэ түхеэрэлгэ тодхобо байна. Хоёрдохёор, гахайшадай ажалые хоёр халаанда эмхидхэхэ шухала. Гурбадахяар, поршоонхонуудые холимол тэжээлээр, машиндагдаһан һүөөр таһалгаряагүй хангаха хэрэгтэй.

С. ЖАНЧИПОВ,
зоотехник.

Кабанскын аймаг.

ДЕПУТАДУУД ЖЭШЭЭ ХАРУУЛНА

Түнхэнэй аймагай Тоорын сомоной Соведэй харьяата газарта Ленинэй нэрэмжэтэ, «Маяк» колхозууд ороно. Мүнөө жэл энэ хоёр ажахыда 24 мянган центнер үбһэн, 4 мянган центнер набшаһата тэжээл, хэдэн зуун тонно силос болон бага бэшэ витамин ехэтэй үбһэнэй гурил бэлдэгдэхэ ёһотой.

Тэжээл бэлдэлгэ эдэ хоёр колхоздо түлэг дундаа. Погооной гараса хаа хаанагүй аргагүй һайн. Гектар бүриһөө ехэнхидээ 23—30 центнер үбһэн абтана. Саг болзортонь тэжээл бэлдэлгын хүдэлмэри үнгэргөө һаа, эндэхи колхозууд түсэб зорилгонуудаа заабол дүүргэхэ аргатай.

Тиимэһээ Тоорын сомоной Совет, тэрэнэй гүйсэдком харьяата колхозуудтаа ехэхэн туһа хүргэжэ байна. Тэжээл бэлдэлгын урда тээ һуурингууд, тосхонууд бүхэндэ ажалшадай зүблөөнүүд үнгэргэгдөө юм. Тэрэ зүблөөнүүд дээрэ хүдөө нютагай хүн бүхэн тэжээл бэлдэлгэдэ заабол хабаадаха ёһотой тэһэн шиидхэбэри абтаа һэн. Ажалшадай зүблөөнүүд дээрэ абтаһан шиидхэбэриин ёһоор нэгэ айл гектар сабшалан сабшажа, үбһыень колхоздо тушааха, хүдөө тосхоной хүн бүхэн 2 центнер набшаһата тэжээл бэлдэхэ уялгатай.

Ленинэй нэрэмжэтэ ба «Маяк» колхозуудай сабшалан дээрэ үдэр бүри 300 гаран колхозниигууд хүдэлнэ. Тэдэнтэй хамта сомоной Соведэй организаци, предприяти, эмхи зургаануудай хэдэн арб[...] дэлмэришэд, механиза[...] машинын жолоошод, ал[...] шад гаралсана. Тэдэнэ[...] нэй 5 сагһаа үдэшын [...] болотор сабшалан дээрэ [...] нэ. Өөһэдынгөө гол [...] хажуугаар хүн бүхэн [...] 0,10 гектар үбһэ колхоз[...] ряажа үгэнэ.

Тэжээл бэлдэлгэдэ [...] Тоорын участково боль[...] харгы барилгын управ[...] Зүүн-Мүрэнэй леспро[...] тэндэхи лесничествын, [...] хайн найман жэлэй [...] лиин коллективүүд эдэ[...] гээр хабаадана. [...] харьяата организаци, [...] прияти, эмхи зургаа[...] коллективүүд тэндэхи [...] колхозуудта 700 центн[...] һэ бэлдэжэ үгэхэ юм.

Сомоной Соведэй [...] ажахын саг үргэлжын [...] си үбһэ бэлэдхэлгын хү[...] риин ёһотой эмхидхэгшэ [...] хой. Тус комиссиие [...] ветеринарна участогые [...] ша Ю. Д. Баганов хүтэл[...] нэ. Комиссиин гэшүүд [...] нэй нэрэмжэтэ колхозой [...] техник А. Л. Сыбенов, [...] ажахын Шулуутын отд[...] даагша С-Д. Б. Хал[...] һаалишад Р. Д. Зарбуева, [...] С. Г. Укоева, ветфе[...] А. В. Донская үбһэ хуря[...] хүнүүдые дахуулжа [...] тэдэндэ үльгэр жэшээ [...] лан хүдэлнэд.

Хоёр колхозой тос[...] даар депутадуудай бүх[...] үбһэнэй звенонуудаар [...] тадуудай постнууд бай[...] данхай. Тэдэнэр колхоз[...] дые, илангаяа малшад[...] жээл бэлдэлгэдэ хабаад[...] түлөө нилээд хүдэлмэри [...] жа байдаг. Эндэхи кол[...] дай фермэ, отаранууд[...] 100 гектар хүрэтэр [...] даалгагданхай.

Мүнөө фермэ, отара бү[...] хүдэлмэрилэгшэд үхи[...] үбгэд хүгшэдөө дахуула[...] лай тэжээл бэлдэжэ [...] Тэжээл бэлдэлгэ дээрэ [...] ной Соведэй депутадууд [...] лишад А. Л. Усольцева, [...] Укоева, Р. Д. Зарбуева, [...] шэдэй звено даагша Д. С[...] лудоров гэгшэд һайнаар [...] дэлнэд.

Тоорын сомоной ха[...] колхозууд хахад сабша[...] сабшажа хуряагаад [...] Энээндэ сомоной Соведэй [...] тадуудай габьяа бага [...]

О. БЕРЕЗК[...]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Лени[...] рэмжэтэ колхозой Зүүн[...] нэй һүнэй фермын дэр[...] депутадуудай постын [...] һаалишад Ринчин Дуга[...] Зарбуева Дари Будаева[...] гонова хоёр Тоорын с[...] Соведэй гүйсэдкомой [...] лэгшэ Лопсон Мангано[...] реновто үбһэ хуряалгы[...] дэлмэриин ямараар яба[...] һан тухай хөөрэжэ ба[...]

Авторай [...]

ҺҮ ҺААЛИЯА ДЭЭШЭЛҮҮЛНЭ

Табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн бүхэсоюзна мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоһон «Знамя Ленина» колхозой малшад ажалай ехэхэн амжалта туйлаба. Гүрэндэ 7400 центнер һү худалдаха гурбан кварталай даабари хоёр һараар уридшалан дүүргээ. Тиигэжэ колхоз һү худалдалгаяа 26,2 процентээр дээшэлүүлээ гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо 1545 центнер һү ехээр худалдаа. Ажахын һаалишад үхэршэд жэлэй эхинһээ хойшо долоо һарын туршада нёдондонойхидо орходоо үнеэн бүриһөө 254 килограмм һү ехээр һаажа, тэрэнээ 1510 килограммда хүргөө.

Гүрэнэй түсэб бэелүүлгэдэ А. Ф. Федоровой хүтэлбэрилдэг Доодо-Калиновкын һаалиин фермынхидэй оруулһан хубита топ ехэ. Эбтэй зэтэй энэ коллектив колхоз соогоо түрүүлжэ ябана. Тэдэнэр үнеэн бүриһөө һү һаалгаяа үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 377 килограммаар дээшэлүүлжэ шадаа. Һаалишадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ П. А. Рымарева, Хүндэлэлэй Тэмдэг орденто Н. М. Сластина, П. З. Рымарева, Е. Г. Иганова, Е. Ф. Сластина болон бусад урда мэтэ эрхимлэжэ ябаһаар. Тэдэнэр жэлэй эхинһээ хойшо тус тустаа үнеэн бүриһөө 1705—1682 килограмм һү һаагаа. Тиихэдэ П. З. Рымарева жэлэй туршада үнеэн бүриһөө һү һаалгаяа аяар 433 килограммаар дээшэлүүлээ. Ажахын һаалишан бүхэн үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ һураггүй ехэ һү һаагаа.

Колхозой һаалишад, үхэршэд бии байгаа арга боломжоёо али бүхы талаһаань тооложо, үлдэгшэ хоёр һара соо үшөө 1000 центнерһээ бага бэшэ һү гүрэндэ худалдахабди гэжэ мэдүүлээд, ажалайнгаа эршые улам шангадхажа оробо. Мүнөө ажахын һаалиин гурбан фермэһээ сүүдхэдэ 36—37 центнер һүн һаагдажа байна.

Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.

Мухар-Шэбэрэй аймаг.

Табан жэлэй түрүүшүүл

БАРИЛГАШАН БАСАГАН

Галиин эсэгэ модошо дарханаар хүдэлдэг һэн. Стол, стул, сонхын рама болон бусад олон хэрэгсэлнүүдые уран гоёор бүтээжэ, олоной магтаалда хүртэдэг бэлэй. Галя эсэгынгээ мэргэжэлээр ехэ омогорходог һэн. Галя сүлөө сагтаа эсэгынгээ мастерскойдо ерэжэ, модо хюрөөдэхэ, харуулдаха хэрэгтэнь туһалалсадаг һэн. Нарһан модоной үнэрөөр хангалтаһан мастерской соо зохид шэнгеэр һанагдаха. Тэрэ томо болоходоо эсэгэдээл адли хүн зондо ашатай туһатай юумэ хэхэб гэжэ бодожолдогшье байжа болоо.

Наймадахи класс дүүргээд байхадаа, городой техническа мэргэжэл олгодог училищида һуралсажа, штукатур шэрдэгшын мэргэжэл шудалһан юм. Училищияа амжалтатайгаар дүүргээд, барилга хабсаралгын 7-дохи управленидэ хүдэлхөөр ороо һэн. Түрүүшээр хүндэшэг байгаа. Олон жэл барилгада хүдэлһэн хүдэлмэришэдтэй тэнсэжэ, ажал хэхын тула шадабари мэргэжэл хэрэгтэйл болодог шуу. Галя яажа барилга хэхэ тухай һайн мэдэхэшье һаа, дүршэл багатай дээрэһээ түрүүшээр ядалдадаг бэлэй.

Галя һайн шанартайгаар ажалаа хэхын тула яһала оролдохо. Аха заха нүхэдэйнгөө яажа хүдэлхыень ехэ оролдосотойгоор харадаг, тэдэниие һажаагаадшье туршаха. Халаан соогоо 11—12 дүрбэлжэн метр хана штукатурдажа, даабаряа үлүүлдэг бэлэй. Тэрэ богонихон саг соо ажалай түрүүшүүлэй зэргэдэ жагсаһан юм. Һайнаар хүдэлхынгөө хажуугаар олониитын хэрэгтэ ехэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг һэн. Хамта хүдэлдэг нүхэдынь Галя Стричковае Октябрьска райсоведтэ депутадаар дэбжүүлһэн. Тэрэ ажалшадай захиһан юумэ хүсэлдүүлхэ гэжэ шадаха зэргээрээ оролдодог.

Галина Николаевна Стричкова үшөө залуу. Гэбэшье Улаан-Үдэ хотодо баригдаһан байрын олон гэрнүүдые барилсаһан, барилсажашье байна. Халаан бүриингөө даабари холо үлүүлэн дүүргэжэ, бүхы ажалаа эрхим шанартайгаар бүтээнэ.

— Галя һайн бэлэдхэлтэй, дүршэл шадабаритай бэрхэ хүдэлмэришэн. Галиһаа жэшээ абаһан олон хүдэлмэришэд амжалтатайгаар хүдэлнэ, — гэжэ гэрэй дотор талын хүдэлмэри хэдэг участогай начальник Вера Алексеевна Агафонова хүдэлмэришэ нүхэрөө ехэ магтажа байгаа һэн. Нээрээшье Галина Стричкова эдир залуу наһаяа үнэн сэхэ ажалаар шэмэглээ. Тэрэнэй нэрэ соло холо ойгуур суурхахал байха даа.

М. БОЛОНЕВ.

ОВОЩ АМАТАТАЙ ЭДЕЭН

Гусиноозерск хотын магазинуудта ороходо эдеэшэжэ гүйсэд болоһон помидор, үгэрсэ, мүн огородой бэшэшье эдеэн хүнэй дурые татаха юм. Эндэхи ОРС-ынхид Узбекистанһаа хамта дээрээ 105 тонно помидор, 100 тонно капуста худалдан абаа юм.

Һаяхан Кировэй нэрэмжэтэ совхозһоо үшөө 8 тонно үгэрсэ асарагдаа. Ха[...] гай овощ ургуулагша[...] та дээрээ 90 тонно [...] хотын магазинуудта [...] байна. Иигэжэ хоты[...] дэлмэришэд, алба [...] овощ худалдан абаха[...] тай болонхой.

АЯТАЙ ЗОХИДООР АМАРХА ГАЗАР

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой амаралтын байшан «Ац-суурга» гэжэ үзэсхэлэн гоё газарта оршоно. Июлиин хахадһаа амаралтын гурбадахи үе эхилээ. Тэндэ һаалишан А. Бадмацыренова, жолоошон Д. Батуев, хонишод М. Богонеева, О. Гармаев, модошо дархан Б. Шагжиев, мүн бусадшье зон амаржа байна. Эндэ нэгэ доро 30 хүн амарха аргатай юм. Амаралтын байшанда хүн зон аятай зохидоор амарна, Юуб гэхэдэ, эндэ ванна, душ, [...] бии. Д. М. Бальчино[...] леводо тогоошоноор [...] жэлээ хүдэлнэ.

Тэрэнэй шанаһан эд[...] хододоо амтатай, үлэ[...] даг.

Ц. БАДЛ[...]

ЭДЭБХИТЭЙ ХОНИШОД

Тээгдэ тосхонһоо зүүлжээ оршодог «Могой» гэжэ газарта Хүрбын совхозой ахалагша хонишон коммунист А. Вахрушев Ц. Балдандоржиев хоёр 450 толгой эхэ хонидые харууһалан зуһажа байнхай юм. Нүхэр А. Вахрушев үнгэрэгшэ жэлдэ пенсидэ гараһан юм. Гэбэшье дуратай ажалаа орхёогүй, ниитынгээ мал ажалда хабаадаһан зандаа. Мүнөө малдаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлдэжэ эхилээ. Үнгэрэгшэ жэлдэ эдэ хонишод өөһэдынгөө хүсөөр түрэл се[...] аяар найман һүри үбһ[...] шанартайгаар сомож[...] юм. Энэшье жэлдэ [...] сабшалан абажа, бүр[...] тэжээл бэлдэхэ зорг[...] гоор ажаллана.

Ц. ГОМБОДОРЖИ[...]

УЛЬЯНОВСКА область. Таряа хуряалгын халуун хаһа Волгын газар дээрэ эхилэнхэй. 6 мянга гаран комбайнууд таряалангууд дээрэ гараа. Тэдэнэй мянга шахуунь «Колос», «Нива» гэһэн шэнэ машинанууд юм.

Областиин ажахынууд 74 оной ургасаар гүрэндэ таряа худалдаха табан жэлэйнгээ даабари дүүргэхэ гэжэ шиидэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Новоспасска районой «Заветы Ильича» колхоздо ороохо таряанай һайн ургаса урганхай. Мүнөө эндэ хабарай хара таряа хадажа эхилээ.

ТАСС-ай фотохронико.

ХОЁР ДАЙНДА ХАБААДАГША

ДУЛЭТЭ ЖЭЛНҮҮДЭЙ БААТАРНУУД

Хараха янзада түбшэн дабуу, дэлаа һайса гараһан тэрэниие Бэшүүрэй аймагай «Рассвет» колхозойхид ехэ хүндэлдэг.

— Иван Терентьевич, һайн байна, — гэжэ уулзахадаа хүн тэрэниие мэндэшэлэн гарадаг заншалтай.

И. Т. Тимофеев хүн болохоо, хүлөө шоройдоһон сагһаа хойшо ехэ юумэ харааһан, үзэһэн.

Үгытэй таряашанай бүлэдэ үдыһэн Иван Терентьевич Октябриин Революциин галан мандахада үмсэдөө оройдоол нэгэ моритой, нэгэ үнеэтэй байһанаа һанадаг.

1919 ондо һаял 18 наһа хүрэжэ ябаһан Иван Тимофеев армида абтажа, Улаан-Үдэ шадар алба хэжэ эхилһэн юм. Эгээл тэрэ үедэ граждан дайнай гал дүлэн бүхы оронһоо соогуурнай, мүн манай Байгал шадаршье сохилжо байгаа.

И. Т. Тимофеев алба хэжэ байһан үетэн нүхэдтэйгөө хамта Хяагта шадар барон Унгерныһ сэрэгшэдтэй тулалдаад, һүүлээрнь албаяа Шэтын областьдо үргэлжэлүүлээ. Тэндэшье һанаа амархан алба хэхэ аргагүй байжа, сагаантанда эсэргүү байлдаануудта хабаадалсаа. Примори хүрэтэр ошоһон юм. Никольск-Уссурийск, Волочаевка, Спасск шадарай байлдаануудта хабаадалсаһан.

Сагаан гвардеецүүд болон интервентнүүдтэ эсэргүү байлдаанууд Владивостогто дүүргэлэһэнэйнгөө һүүлээр, Иван Терентьевич 1924 ондо нютагтаа бусажа, үмсынгөө ажахыда хүдэлжэ эхилээ бэлэй.

1935 ондо Бэшүүр тосхоной Краснопартизанска үйлсын түрүүшын колхозой эмхидхэгдэхэдэ, 13 бүлэнэй тоодо колхоздо оролсоһон намтартай.

— Хамтын ажал эрхилхэ талаар дүршэлгүй дээрэһээ, түрүүшээр колхоздо бэрхэтэйшэг байгша һэн, — гэжэ Иван Терентьевич дурсан хөөрэнэ.

Тэрэ үедэ колхоздо мори хүсэншье, трактор, машина юуншье үгы байгаа. Иван Терентьевич колхоздо оромсоороо дарханай ажал эрхилээ бэлэй. Сугтаа хүдэлдэг нүхэдтэйгөө хамта байрын гэрнүүдые, малай фермэнүүдые бодхоолсохоһоо гадна, тэргэнүүдые дархалалсаа. Хуряалгын халуун хүдэлмэриин эхилхэдэ, үбһэ, гаряа хуряалга дээрэ ажалладаг байгаа.

Нииитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанайнгаа түлөө Иван Терентьевич ударнигуудай тоодо оролсожо, саг үргэлжэ магтуулдаг, бултанһаа олон ажалта үдэр олодог һэн.

И. Т. Тимофеевэй хамтын ажалда хамсыгаа шаман, оролдосотой бэрхээр ажаллажа байтарнь, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн эхилжэ, сугтаа хүдэлдэг нүхэдгэйгөө, нютагайнгаа эрэшүүлтэй хамта баруун фронт мордоһон юм. Иван Терентьевич байлдаанда хабаадаһан түрүүшын үдэрһөө эхилээд, дайнай дүүрэтэр олон газарнуудаар дайлалдаһан, фашистнарай эшээн болохо Берлин хүрөө.

Эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэһэн юрын солдат-автоматчик Белоруссин хоёрдохи фронтдо Рокоссовскиин армида ябалсаа. Тиихэдээ үхэлэй аюулда нэгэнтэ бэшэ дайрагдажа, хэдэ дахин шархатаһан, үлдэхэ, зобохыешье үзэһэн байна. Нэгэ ушар тухай Иван Терентьевич иигэжэ хөөрэнэ.

— 1943 ондо дайсадта хүреэлэгдээд, хэдэн үдэр хооһоор байха үедөө, хартаабха малтаха даабари абаһан байгаабди. Хэдэн солдадтай сугтаа ашаанай нэгэ машинаар хартаабхын поли ошожо, хорёод мэшээг хартаабха малтаад, бусажа ябатараа минэ дээгүүр гаража, ехээр гэмтээ бэлэйбди. Зарим нэгэнэй гар, хүлынь хухараа, минии хоёр хабиргамни хухараа һэн. Нүхэдтэйгөө госпитальдо орожо, хоёр һара шахуу аргалуулаад, дахинаа байлдаанда жагсаа бэлэйбди.

Иван Терентьевич 1944 оной апрелиин 21-нэй һүни болоһон ушарыешье һайн һанадаг. Гомельһоо холо бэшэ газарта, Днепр мүрэн дээгүүр татагдаһан хүүргын заһабарилагдажа байха үедэ дайсанай самоледнууд дахинаа бомбодожо, тэндэ байһан 60 аад солдат уһа руу унаһан юм. Тэндэ байлсаһан Иван Терентьевич хүүргэһээ шагтагалдажа, уһа руу унангүй үлэһэн юм. Уданшьегүй манай катер ерэжэ, амиды үлэһэн хүнүүдыень уһанһаа гаргажа абаһан байгаа. Тэрэ хүүргын дахинаа заһагдахада, дээгүүрнь манай хүндэ танкнууд олон буунууд гаража эхилээ һэн.

Дайнай дүүрэхын урдахана, 1945 оной апрель һарада нүхэр Тимофеев Одер мүрэн дээрэхи Штеттин хотые абахын түлөө байлдаанда хабаадалсаһан юм. Берлинһээ зүүлжээ зуугаад километртэ оршодог энэ хотые тойруулан немецүүд ехэ бүхэлэлтэ хэһэн байгаа.

Тэрээнэйнгээ хажуугаар хоёр метр гүнзэгы, дүрбэн метр үргэн ханааб малтажа, мүрэнэй уһаар дүүргэһэн юм. Тэрэ хаалтые совет сэрэгшэд даажа гарахагүй гэжэ дайсад һанаһан байгаа.

Манай сэрэгшэд тэрэ хаалта дээгүүр ута дугынуудые хэрэглэн, торон тогтонгүй гараһан юм. Тэрэ байлдаанда хабаадаһанайнгаа түлөө нүхэр Тимофеев баясхаланда хүртөө һэн.

Бусад нүхэдтэйгөө хамта дайгаа Берлиндэ дүүргэлсэһэн Иван Терентьевич 1945 оной сентябрь һарада нютагаа бусажа ерээ бэлэй.

Граждан дайнда, мүн Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда эрэлхэг зоригтойгоор тулалдаһан энэ сэрэгшэ амгалан ажалдашье эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байна. 1945 онһоо һая болотор, 65 хүрэтэрөө түрэл колхоздоо ажаллахадаа, элдэб даабари дүүргэлсээ. Дарханай ажалда ябажа байтараа колхозойнгоо эбдэрһэн тээрмэ заһажа, тэндээ тээрмэшэнээр ажаллаа. Һүүлдэнь дахинаа хуушан ажалдаа орожо, тэргэ, шаргаяа дархалһан юм.

Иван Терентьевич амаралтада гараашье һаа, мини һуужа шададаггүй, мүнөөшье болотор колхоздоо туһалхые оролдодог. Энэ хабартаа колхозой даабаряар хэдэн дархашуулые сургуулжа, өөрынгөө хуушан мэргэжэлдэ тэдээниие һургана.

Граждан дайнда, мүн Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадалсаһан нүхэр Тимофеев мүнөөшье бэе мэндэ түрэл колхоздоо ажаһууһаар.

М. АШИРОВА.

МОСКВА. Я. М. Свердловой нэрэмжэтэ Москвагай торгоной комбинадай бүд нэхэдэг фабрикын коллектив амжалтатайгаар ажаллана. Тус коллектив оной һарынгаа түсэб болзорһоо урид дүүргээ. «Камелия», «Соната» болон «Филигрань» гэжэ элдэб янзын шэнэ бүд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (баруун талада) фабрикын эрхим түрүү ткачиха коммунис ажалай ударник З. А. Михайлова болон залуу хүдэлмэришэн комсомолка Таня Романшенькина.

ТАСС-ай фотохронико.

Ухибүүдэй зунай амаралта

СЭНГҮҮ, ХҮХЮУНЭЭР

Номин тунгалаг Байгал далайн эгээл гоё газарта — Баргажанай тохойдо республикын һургуулинуудай ахамад классуудай һурагшадай «Юность» гэһэн аяншалагшадай лагерь түбхинэнхэй. Тус лагерь нээгдэһээр байгша ондо арба нэгэдэхи зунайнгаа ойе тэмдэглэбэ. Эндэ амарагшад сэбэр агаарта, майхангууд соо байрладаг, хэдэн хоногой холын аяншалгада гарадаг, аяншалагшадай инструкторнууд болохо дуратайшуул эндээ тусхай һургуули гарадаг болонхой.

Байгша ондо лагерь июлиин 9-нэй үдэр нээгдэжэ, хамтадаа 183 хүн амархаар ерэһэн байна. Эдэнэр түрүүшын арбан үдэрэй туршада олон хоногой аяншалгада гарахаар бэлдэжэ байхадаа, нютагай, байгаалиин зүргэ харгы шэнжэлжэ үзэдэг. Тиин холын аяншалгада бэлдэнгээ, эдэнэр хоорондоо эүг шэгээ хэжэ зүбөөр олохо тухай һонирхолтой мүрысөө үнгэргэнэ. Энэ «Романтик», «Атланты» гэжэ отрядуудай командирнууд Юрий Зимин, Андрей Родионов түрүүшын хоёр һуури эзэлээ.

Аяншалгада ябахадаа, техникэ хэрэглэхэдэ зохид, һайн байха хаб гэһэн асуудал бултанай анхарал татаа бшуу. Юуб гэхэдэ, эдэнэр зуурандаа хүндэ хүшэр гаталууртай арбаад бэрхэшээлнүүдые алдангүй, зүбөөр гаталха болоно. Жэшээнь, хадынхаа богони саг соо зүбөөр татаха, хүряажа абаха, гүнзэгы нүхэн дээгүүр табигдаһан модон дээгүүр унангүй гүйжэ гараха гү, али уһа оймохо гэхэ мэтэ олон дабалта бэрхэшээлнүүд аяншалагшадай хэдэн зүргэ хаадаг ха юм. Эдэ бүгэдые алгасангүй гаталаад ла, али нэгэн эбтэй командын гэшүүд лэ илажа гараха болоно. Һонирхолтой энэ мүрысөөнэй дүн гаргахада, Коля Павлуцкиин ударидаһан «Баргажан» гэжэ отрядайхид түрүү һуури эзэлбэ.

Эдэ мүрысөөнүүдэй удаа хоёр үдэрэй холын аяншалга эмхидхэгдэбэ. Маршрудынь — Духовой нуур—Духовой горхоной адаг—Крестово—Громотуха хушуунууд—«Юность» гэһэн тохой — Максимиха горхон. Энэ зүргэнь яһала хүшэр хүндэ гаталууртай юм. Аяншалгада хабаадагшад зуурандаа гербари, хорхой шумуул, үнгэтэ шулуу суглуулха, дневник соогоо маршрудаа бэшэхэ, сагай уларил шэнжэлхэ гэхэ мэтэ даабаринуудые абаһан байгаа. Дүн гаргахада, Кибирев, Сальникова гэгшэдэй ударидаһан отрядууд түрүү һуури эзэлжэ, удаадахи — олон хоногой маршрут тодорхойлхо эрхэ олгогдоһон байна.

Удаа тээнь лагерьта амарагшад хоёр бүлэг боложо хубаараад, холын аяншалгада гараба. Жэшээнь, «Байгал», «Баргажан», «Неснежана» гэһэн отрядайхид Хильмэн хушуун гэжэ хахад аралда, нүгөөдүүлынь—Котокель нуур—Горячинск, Адамово—Баргажан гол—Байгал—Нестерихэ (ан үсхэбэрилдэг фермэ) гэһэн маршрудаар ябаба.

Олон үдэрэй туршада аяншалгада ябаһан хүбүүд, басагад лагерьта бусахадаа, зуурандаа һонирхолтой зүйлнүүдые хараһан тухайгаа хөөрэлдэһэн, дүршэлөө андалдаһан байна. Тиихэдэ аяншалгаһаа ерэһэн эдэнэр хоёр үдэрэй туршада тоосоото выставкэ эмхидхэбэ. Эндэ ухаансар бэрхэ хүбүүдэй һанаагүй юумэниинь үсөөн байба. Эдэнэр бар тайгын эзэн баабгайһаа эхилээд, Чебурашка хүрэтэр элдэб зүйлнүүдые хубхөөр, сэсэгүүдээр бүтээжэ, олоной анхарал татаа. «Альтаирай» гурбадахи отрядай Лена Бадмаева Тамара Белова хоёр һархяагаар «гурбан поршоонхын» дүрсэ гоё һайханаар хэһэн, Улаан-Үдын 16-дахи һургуулиин отрядай гаргаһан ханын газетэ бултанһаа удха һайнтай гоёор гаргагдаа гэжэ тодоруулагдаа.

Мүрысөөнэй дүн гаргахада, Сальникова, Новолодский, Герасимова гэгшэдэй ударидаһан отрядууд түрүүшын гурбан һуури эзэлбэ. Энээгээр лагерьта амарагшад хараалһан түсэбөө дүүргэжэ, ерэхэ жэлэй зун болотор «Юность» лагерь хаагдаба.

Л. ПОХОЕВА,
лагериин ахалагша багша.

Олон жэлэй үнгэрһэн хойно Монголой Арадай Республикада дахинаа ошохо зол хуби намда тудаба. 50-яад онуудай эхеэр ябаһан тула аха дүү социалис ороной арад зоной байдалые харахадаа, ямар ехэ хүгжэлтэ дэбжэлтын болоһые ойлгоо һэм.

ОЙН БАЯРАЙ ЖЭЛ

МНР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ой ноябриин 26-да гүйсэхэ

Монголой газар дээрэ — Улаан-Баатар хотын аэропортдо буумсаараа, ниислэл хотынь танигдашагүй болотороо хубилһые хараһан байнаб. Мүнөөнэй гоё һайхан, олон дабхар байрын гэрнүүд холоһоо яларан харагдана. Мододые тариһан микрорайонууд, Эб найрамдалай үргэн ехэ гудамжа, телебашни, баригдажа байгаа шэнэ гостиница, промышленна шэнэ предприятинууд...

Болбосон түхэлтэй, гоё һайхан отель гэжэ 20 жэлэй урда тээ Улаан-Баатарта байгаагүй. Харин мүнөө эндэхи отель соо англи, немец, француз, япон, чех, поляк, болгар, ород хэлэнүүд дээрэ хүнүүдэй хөөрэлдэхыень соносожо болохо. Эндэ газетын шэнэ номерые уншажа байтараа, Австралиин элшэн сайд үнэмшэлгын грамотануудые Улаан-Баатарта барюулба гэһэн мэдээсэл хаража архибаб. Мүнөө МНР-эй ниислэл хотодо дипломатическа түлөөлэлгэтэ 60 гаран эмхи бии. Монголой Арадай Республикын нэрэ хүндынь уласхоорондын оршом соо ехэ болоһые энэ ушар элирхэйлэн гэршэлнэ.

Советскэ Союзай, СЭВ-эй бусад оронуудай али бүхы туһаламжа, дэмжэлгээр МНР-эй арадай ажахын хурдан, түргөөр хүгжэжэ байһан тухай, энэ эмхиин бүрин эрхэтэ гэшүү б о л о ж о Монгол ороной ороһон тухай монгол ханинар намда ехэ юумэ хөөрөө һэн. 1961—1973 онуудай турша соо СССР-эй техническэ ба экономическа туһаламжа, дэмжэлгын ашаар 150 гаран барилга бүтээгдэһэн байна. Тэдэнь — шулуу нүүрһэнэй уурхайнууд, ууралаар хүдэлдэг электростанцинууд, нефтебазанууд, авто-заһабарилгын предприятинууд, үйлэдбэриин ба соёлой-ажаһуудалай албатай хэдэн госхозууд, хүдөө ажахын нэгэдэлнүүд болоно. Монголой арадай революциин 50 жэлэй ойн һайндэрые угтуулан, Советскэ Союз Алтан-Булагта революциин музейн байшан, Улаан-Баатарта 5 һургуули, 2 больница, хүүгэдэй эдеэ хоолой предприяти барижа, аха дүү арадтаа бэлэглэһэн байха юм.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев түрүүтэй Совет партийно - правительственна делегациин хани ёһоной албанай хэрэгээр 1966 ондо МНР-тэ ерээд байха үеэр баталагдаһан, Хани барилсаан, харилсаа холбоон, харилсан туһалалсалга тухай договор совет-монгол харилсае саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргэнэ.

Мүнөө үедэ үргэнөөр хүгжэжэ байгаа хамтын предприятинуудые бии болголго монгол-совет харилсаанай заншалта эшэ нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоно. Жэшээнь, Эрдэнэтийн-Обоогой зэд-молибденэй ехэ хэбтэшэ элдүүрилэн ашаглажа, тэрэнэй үндэһөөр ашагта малтамал шанаржуулан абаха хамтын предприяти бариха тухай хэлсээн МНР-эй ба СССР-эй хоорондо нёдондо баталагдаа һэн. Комбинадай ашаглалгада оруулагдахадань, Монгол орон ашагта малтамалнуудые гадаадада гаргаха аргатай болохо.

Социалис аха дүү ёһоной харилсаанай ашаг үрые Монгол орондо хаа хаанагүй харахат. Эгээл холын сомонуудта совет хүдөө ажахын техникэ үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Жэшээнь, «Орхон» гэжэ госхоздо таряа хуряалгаар МНР-эй хоёр дахин чемпион болоһон комбайнер Олзвойтой хөөрэлдөө һэм. Эрхим һайн, бата бэхи оньһото техникынь түлөө совет машина бүтээгшэдтэ баяр баясхалан хүргэхые гуйгаа һэн.

«Орхон» — хүгжэнги ажахы. Гол түлэб хонидые үдхэдэгшье һаа, жэл бүри 21 мянган гектар тарилга хэдэг юм. Тэрэнэй 12 мянган гектартань шэниисэ таридаг байна. Таряашадай 6 бригада баян ургаса хуряана. 97 гэнжэтэ, 38 мөөртэ трактор, 75 комбайн, ашаанай 50 шахуу машина механизаторнуудта даалгагданхай. Эдэнь бултадаа Советскэ Союзһаа эльгээгдэһэн байха юм.

Хэдэн жэлэй урда тээхи карта дээрэ Дархан хотые олохогүйт. Харин мүнөө энэмнай үзэсхэлэн һайхан, болбосон түхэлтэй хото болонхой. Партиин горкомой секретарь Цэрэннадмид зулгы зантай, бодомжотой, һүбэлгэн хүн. Дархан хотын түүхэтэй бидэниие танилсуулба. Социалис оронуудай аха дүү ёһоной туһаламжаар иимэ промышленна хото баригдажа, урган бодожо байна. Советскэ Союзай техническэ туһаламжаар эндэ ТЭЦ, эдеэ хоолой комбинат, силикатно-хирпиисын завод баригдаа. ЧССР—цементын завод, хониной арһаар элдэб хубсаһа оёдог фабрика бариһан байна. Болгари хамһалсаа. Мяханай комбинадай барилга дээрэ венгер мэргэжэлтэд хүдэлнэ. Үйлэдбэриин хүсэн, байрын гэрнүүд, предприятинууд, цехүүд эндэ урган бодоно. Гэхэтэй хамта, мүнөө Дархан хотоһоо цемент, силикатна хирпиисэ, арһан дэгэл, модон ,ороһон гадаада эльгээгдэнэ.

Онсо юумэниинь юуб гэхэдэ, хэр угһаа мал ажал эрхилдэг байһан Монгол орон хариин гүрэнүүдтэ шэниисэ худалдадаг болоо. Энэнь экономикынгоо бүхы һалбаринуудые хурдан түргөөр хүгжөөхэ, ашаг үрыень дээшэлүүлхын тула партиин, гүрэнэй бэелүүлдэг политикын үрэ мүн. Хүдэлмэришэд, таряашад, малшад, интеллигенци—МНР-эй бүхы ажалшад партиин энэ политикые нэгэн һаналтайгаар һайшаан дэмжэнэ. Тиигэһэнэй ашаар үнгэрһэн жэлнүүдэй турша соо иимэ ехэ юумэ хээ, бүтээгээ бшуу...

Ю. СТЕРЛИГОВ,
АПН-эй тусхай корр.

Улаан-Баатар—Москва.

Оролгын шалгалтанууд хэр тушаагданаб?

УЛААН-ҮДЫН ПЕДУЧИЛИЩИДА

Дээдэ болон тусхай дунда һургуулинуудта оролгын шалгалтанууд түлэг дундаа ябажа байна гээшэ ааб даа. Жэшээнь, манай училищи хадаа буряад, ород эхин һургуулинуудай, уран зурагай, хүгжэмэй багшанарые, пионервожатануудые бэлдэдэг — хамтадаа таһагтай юм.

Буряад эхин классуудай багшанар болохоёо далаад хүн, ород таһагта 230 хүн мэдүүлгэ баряа. Эдэмнай найман класс дүүргэһэн эдиршүүл. Теэд эдэ хоёр таһагта 30-30 хүн хэрэгтэй бшуу. Гадна ород таһагта арбан класс дүүргэһэн гушан хүниие абаха түсэбтэйбди. Тэндэмнай 310 мэдүүлгэ абтаа һэн.

Тиихэдэ уран зурагай, хүгжэмэй таһагуудта баһал 30-30 хүн абтаха юм.. Имагтал пионервожатын таһагта ерэн хүниие абахабди, тэндэ зуун мэдүүлгэ ороо. Иигээд ерэхэдээ пионервожатын таһагһаа бэшэндэнь конкурс боложо, оролгын шалгалта һайнаар дабахын тула шанга тэмсэл эхилэнхэй.

Найман хүн магтаалай грамотатай, магтаалай хуудаһатай. Эдэ нүхэд үнэмшэлгэ соогоо «табан» гэһэн сэгнэлтэтэй, тиимэһээ предмедээр шалгалта барингүй абтаха эрхэтэй. Зүгөөр хүгжэмэй багшанарые бэлдэдэг таһагта орохоёо байгшад мэргэжэлэй талаар тусхай шалгалта бариха юм ааб даа.

И. АФАНАСЬЕВ,
директорэй орлогшо.

СОЁЛ-ГЭГЭЭРЭЛЭЙ ҺУРГУУЛИДА

Улаан-Үдын соёл-гэгээрэлэй училищида клубай хүдэлмэрилэгшэдые, библиотекарьнуудые бэлдэдэг таһагууд бии юм. Манай училищида хото, хүдөөгэй һургуули дүүргэһэн хүнүүд нютаг бүхэнһөө ерэдэг. Манай республикаһаа гадна, аяар холын Яхадһаа, Шэтын, Эрхүүгэй областьнуудһаа ерэдэг.

Мүнөө жэлдэ библиотекын таһагта имагтал арбан класс дүүргэгшэд абтаха юм. Жаран хүнэй һууридa 162 хүн мэдүүлгэ үгөө.

Харин клубай хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэдэг таһагта найман болон арбан класс дүүргэһэн хоёр бүлэг абахаар хараалһан байгаабди. Найман класс дүүргэгшэдэй бүлэгтэ 60 хүн орохо, харин 144 мэдүүлгэ ороо һэн.

Дүрбэн хүн колхозуудһаа эльгээгдэһэн, колхозой стипенди дээрэ һураха юм. Дүшэн зургаан хүн ВЛКСМ-эй райкомуудай, аймагай соёлой таһагуудай, нэгэ хүн соёлой министерствын зууршалгатай.

Найман .... дүүргээд, клубай хүдэлмэрилэгшэд болохоёо байгшадай дунда сэрэгэй албанһаа табигдаашад бии. Эдэмнай ажабайдалай амта таниһан, бараг хүнүүд гэжэ тоолонобди. Мүн басагад олон, булта баян дээрэ наададагүүд. Урдань басагад үсөөн байдаг һэн. Юрэдөө, клубай хүдэлмэрилэгшэд болохоёо зүдхөөшэд бултадаа хүгжэмэй бэлэдхэлтэй байна. Энэ ушар бидэниие баясуулна.

Г. БЕЛОЗЕРОВА,
директорэй орлогшо

ПАЛАНГА — БҮХЭ-СОЮЗНА КУРОРТ

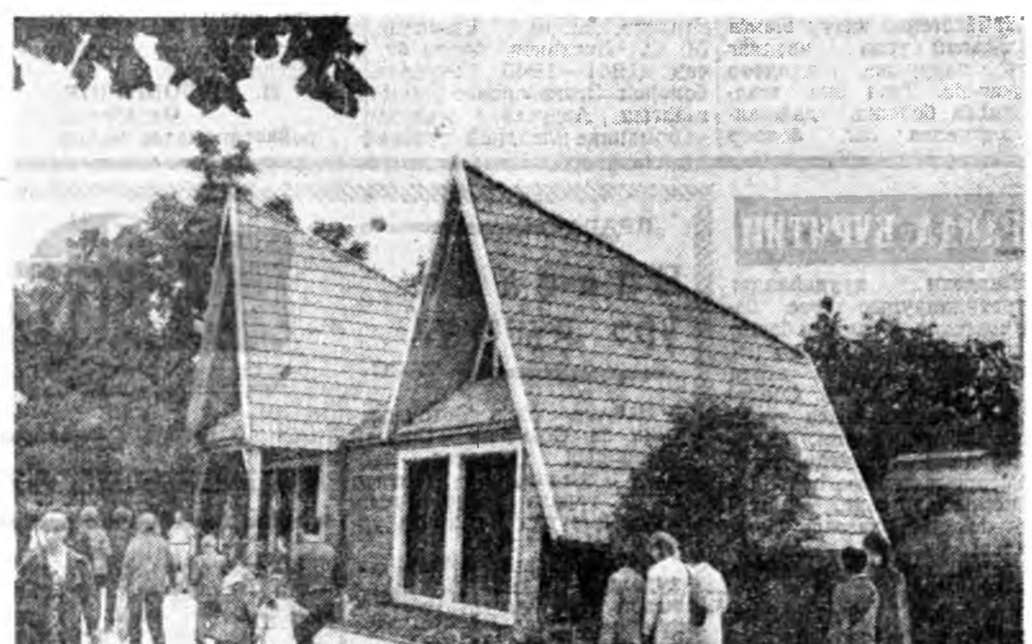
ЛИТВАГАЙ ССР. Паланга хадаа аятай зохид пляжууд, сэсэрлигүүд, саг зуурын амаралтын байшангууд, пансионадууд болон бэеын элүүртэ тон һайн домто һайхан агаартай эндэхи уларил мүн.

Советскэ Союзай бүхы газар нютагуудһаа ерэһэн олон арбаад мянган хүнүүд Прибалтикын алдар суута курортдо зунайнгаа амаралта үнгэргэнэ. Тус курорт һонирхолтой, дура буляама ёһо заншалнуудаараа олоной анхарал татадаг.

Сезон бүхэндэ курортдо ямаршьеб шэнэ юумэн бии болодог. Энэ жэлдэ дурасхаалай бэлэгүүдые худалдадаг шэнэ магазин нээгдээ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: «Гинтарас» гэжэ амаралтын байшан. Дурасхаалай бэлэгүүдые худалдадаг шэнэ магазин.

ТАСС-ай фотохронико.

НАЦИОНАЛЬНА ОКРУГУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

БАЙГААЛИИН БАЯЛИГ ШЭНЖЭЛЭГДЭНЭ

Эвенкиин национальна округой түб — Тура тосхондо «Красноярскгазнефтеразведка» трестын бэдэрэлгэ хэдэг экспедициин харьяата үйлэдбэриин баазын барилга эхилэнхэй. Захиргаанай байшан, автомашинануудай гараж, складууд баригдаа. Барилгын материалнууд, машина ба түхеэрэлгэнүүд суднануудта ашагдажа, уһан замаар Турада асарагдана.

Нефть бэдэрэгшэдэй шэнэ тосхон Турын нүгөөдэ захада үндыжэ байна. Геологууд эндэһээ Эвенкиин округой хойто захын ой модото районуудые шэнжэлхэ юм. Мүн Котуй, Тутончан мүрэнүүдэй, Ессей нуурай эрье шадархи газар шэнжэлэгдэхэ.

Подкаменная Тунгуска мүрэн дээрэхи Куюмба поселок шадар нёдондо жэл нефть түрүүшынхеэ абтажа эхилһэн юм. Бэдэрэлгын хүдэлмэри саашадаа үргэлжэлүүлэгдэхэ түсэбтэй. Байгша ондо 5 мянга гаран метр гүнзэгы хэдэн скважина үрэмдэгдэхэ байна.

Округой газар дайда хубилжа захаланхай. Ан гүрөөл олзоборилдог ажалтай байһан энэ район һаяын жэлнүүдтэ газ, нефтиин ехэ -промышленностьтай район болохоор хараалагдана.

В. ЯРОСЛАВЦЕВ,
ТАСС-ай корр.

Эвенкиин округ.

ТУНДРЫН ҮНДЭР НАҺАТАН

Ненец үгсаатай М. П. Выучейская түрэһэн үдэрөө зуун хоёрдохёо тэмдэглэбэ. Энэ эхэнэр угай орошо, Хойто мүльһэтэ далайн эрьедэхи Нельмин Нос гэжэ тосхондо ажаһуудаг юм. Таби гаран жэлдэ үбгэнтэеэ хамта оронуудые харууһалаа. 80 гаратай болотороо колхоздо ажаллаһан байна.

Мүнөө Мария Павловна хүбүү, бэритэйгээ хамта түрэлхи тосхондоо ажаһууна. Ажалгүй байжа шададаггүй. Ашанар, гушанартаа эдеэ хоолынь бэлдэдэг, хубсаһыень оёдог, ангай арһаар национальна гутал оёхо дуратай.

Тус тосхондо ажаһуудаг үшөө нэгэ үндэр наһатай хүн — П. Ф. Лаптандер баһал хаба шадалаараа ажаллана. Тэрэ эхэнэр Мария Павловнаһаа халта залуу — 92 наһатай. Бэеынгээ элүүр тушаа заахашье гомдодоггүй.

«Дружба народов» колхозой пенсионер С. Т. Вокуев 80 наһатай болобо. Юһэн хүбүүтэй. Тэдэнь бултадаа колхоздо хүдэлнэ.

Ненецкэ национальна округой тосхон бүхэндэ үндэр наһатай хүнүүдые оложо болохо. Совет засагай үедэ Тундрын хүн зоной байдал һуудал танигдахаар бэшэ болотороо хубилаа, тэдэнэй элүүр энхые хамгаалга һайнаар эмхидхэгдэнэ. Тиимэһээ тэндэхи хүнүүд удаан саг соо элүүр энхэ ажаһуудаг болоо бшуу.

Революциин урда тээ округой газар дайда дээрэ медицинын хоёрхон пункт байһан юм. Элдэб янзын үбшэндэ дайрагдадаг байһан тэндэхи хүнүүд медицинын һайн туһаламжа абадаггүй дээрэһээ ехээр үсөөржэ эхилһэн байгаа.

Мүнөө энэ округто медицинын 60 гаран эмхи зургаан хүдэлнэ. Тэндэ 500 гаран хүн арад зоной элүүрые хамгаалжа байдаг. Гол мэргэжэлтэй врачнуудһаа бүридэһэн нүүдэл бүлэгүүд Тундрын газар дайда дээгүүр аяншалжа, тэндэхи ажалшадай элүүрые сахидаг юм.

Ю. НИКОНОВ,
ТАСС-ай корр.

Ненецкэ округ.

ЭРДЭМЭЙ ОРЬЕЛ ӨӨДЭ

Чукоткын бага яһатанай наһажаал хүнүүдэй арбанай нэгэниинь дээдэ гү, али тусхай дунда эрдэмтэй болонхой. Энэ жэлдэ национальна округой 60 хүбүүд, басагад дээдэ һургуулинуудта орохо шалгалта һайнаар барижа, һуралсалаа үргэлжэлүүлхэ аргатай болобо.

Эскимосуудай ажаһуудаг Сиреники тосхонһоо 3 хүн студент болоо. Костя Тальпугье Благовещенскын хүдөө ажахын институдта ороһон юм. Тэрэ нютагай басаган Зинаида Ляң-Ляу врач болохо хүсэлэнтэй. Хабаровскын медицинскэ институдта һурахань. Тэрэшэлэн Тоня Эйнелькут Кемеровэй культурын институдай хореографическа отделенидэ оронхой.

Студент болоһон залуушуулай олонхинь ажалай дүршэлтэй болоһон байна. Залуу орошод Леонид Шарипов, Станислав Тевлянто гэгшэд ветеринар болохо хүсэлэнтэй. Эдэнэр Омскын хүдөө ажахын институдта һураха болоо.

Ленинград, Владивосток, Магадан болон бусад хотонуудай дээдэ һургуулинуудта Чукотнын ангуушадай, орошодой, загаһашадай хүбүүд, басагад һурана.

Е. ДЕНИСОВ,
ТАСС-ай корр.

Чукотско округ.

ГЕНЕРАЛЬНА ТҮСЭБЭЙ ЁҺООР

Агын национальна округой Цокто-Хангил нютаг Забайкалиин эгээл болбосон түхэлтэй тосхонуудай нэгэн болонхой. Энэ тосхоной гэрнүүд һүүлэй жэлнүүдтэ генеральна түсэбэй ёһоор баригдажа байна. Эндэ соёлой ордон, интернадтай арбан жэлэй һургуули, универмагтай, мүн столоботой худалдаа наймаанай түб, ажалшадай хэрэглэмжэ хангаха байшан, хүүгэдэй комбинат ба гостиница баригдажа, ашаглалгада оруулагдаа. Тосхоной хүн зон газ хэрэглэнэ, гэрнүүдтэнь телевизорнууд табигданхай.

Эдэ бүгэдын ашаар энэ нютагай XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз Шэтын областиин түрүү ажахынуудай нэгэн болоо. Тус колхозые РСФСР-эй Верховно Советэй депутат Дамби-Жалсан Дондоков ударидадаг. Мүн Цокто-Хангилай сельсовет дамжуулгын Улаан туггта хүртөө.

Б. РАБДАНО,
ТАСС-ай корр.

Агын округ.

Нютаг нютагай һонин

ХОЛЫН ОРОНУУДААР АЯНШАЛНА

РСФСР-эй профтех-һуралсалай гүрэнэй комитедэй хараалһан түсэбэй ёһоор, Бурядай АССР-эй эрхим һурагшад социалис оронуудаар аяншалха путевконуудта хүртэбэ. Мүнөө республикымнай техническэ мэргэжэл олгодог 18 училищиин 30 эрхим һурагшад ГДР-эй городуудаар айлшалхэ аяншалгада мордобо.

Тэдэнэр 24 хоногой туршада Дрезден, Берлин, Лейпциг хотонуудта айлшалжа, үзэсхэлэнтэ газарнуудтай, түүхын хүшөөнүүдтэй танилсаха байна. Улаан-Үдын 9-дэхи ГПТУ-гай директор Валентина Андреевна Сафронова энэ бүлэгые хүтэлбэрилнэ. Тэрэ техническэ мэргэжэл олгодог училищинуудай эрхим директорнүүдэй нэгэн юм.

Энээнэй урда тээхэнэ Бурядай профтех-һуралсалай управлениин «Сибирские узоры» гэжэ дуу, хатарай ансамбль концерт наада табихаар Болгариин ниислэл — Софи хото ошоо һэн. Ансамблиин коллектив Софин хүдэлмэришэдэй, студентнэрэй, алба хаагшадай үмэнэ хэдэн концерт табиха байна. ВЛКСМ-эй ЦК-гай болон РСФСР-эй профтех-һуралсалай гүрэнэй комитедэй шиидхэбэреэр, энэ ансамбль эрхим коллективүүдэй тоодо орожо, иимэ эрхэдэ хүртэһэн байгаа бшуу.

Б. МИРОМАНОВ.

ХАЙШАШАНДА—ХОЛОДИЛЬНИК

Байгша оной июнь һарада Үдын совхозой хони хайшалагшадай семинар болоо һэн. Тэндэ хонидой ноохо һайнаар хайшалха түрүү онол арга тухай һонирхолтой хөөрэлдөөн болоһон, хайшашадай социалис мүрысөөнэй гурим баталагдаһан байгаа.

Совхозой дирекци, партийна комитет, зооветеринарна мэргэжэлтэд хонидой ноохо хайшалха шухала хүдэлмэриие һайн шанартайгаар үнгэргэхын тула эмхидхэлэй ехэ ажал ябуулһан байна. Хүдэлмэриин 15 үдэрэй турша соо хамтадаа 36 мянга гаран хониной ноохон хайшалагдаа. Хонин бүриһөө 2,61 килограмм ноохо абаха түсэбтэй байһан һаа, тэрэнээ 2 килограмм 950 граммда хүргэһэн байха юм.

Энэ совхозой Баруун-Хасууртайн отделенидэ ноохо хайшалалга илангаяа эмхитэйгээр, һайн шанартайгаар үнгэргэгдэбэ. Энэ отделениин бэрхэ хонишон Цыпилма Самбуевагай отарын томо хонин бүриһөө 3,6 килограмм эрхим шанартай ноохон абтаба. Тиихэдэ Гомбо Бадмаевай отарада нёдондоной хурьгад харууһалагдана. Тэдэнэй толгой бүхэнһөөнь 3,3 килограмм ноохон хайшалагдаба.

Хонидой ноохо хайшалалгын дүнгүүд һаяхан согсологдоо. Ноохо абаха, гүрэндэ худалдаха түсэбөө совхоз сүм дүүргээ. Баруун-Хасууртайн отделениин бэрхэ хайшашан Ксения Семенова хүдэлмэриин 15 үдэрэй турша соо 550 гаран хониной ноохо һайн шанартайгаар суглуулжа, социалис мүрысөөндэ эрхимлэбэ. Мүрысөөнэй гуримай ёһоор К. Семеновада 250 түхэриг сэнтэй холодильник бэлэг болгогдон барюулагдаба.

Манай корр.

Хоринин аймаг.

ШАГНАЛ ЭЗЭЕЭ ОЛОБО

Улаан-Үдэ хотын Октябрьска районвоенкомадай гурбадахи отделени болон районвоенкомадай дэргэдэхи запасай офицернүүдэй туһаламжа үзүүлхэ комитет хүшэр хүндэшье, хүндэтэйшье хүдэлмэри хэдэн жэлэй туршада ябуулна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ шэн габъяа, баатаршалга харуулбашье, ямар нэгэн шалтагаанһаа боложо, саг болзортоо дайшалхы шагналаа абажа үрдеэгүй хүнүүдые бэдэрэн олоно.

Эдэ үдэрнүүдтэ эндэ хүлгөөтэй шууяатай байба. Дайгаа даража, даагаа һүүлдэжэ бусаһан, сэрэгэйнгээ алба үни хада дүүргэһэн, мүнөө отставкада гү, али запаста гараһан хүнүүд уряалай бэшэгээр иишэ ерэнэ. Үнгэрһэн дайн байлдаануудай баатаршалга һануулһан дайшалхы орден, медальнуудые энгэр дундаа яларуулһан тэдэнэр шэг шарайдаа омогой ошо бадаруулһаар гэртээ бусанад.

41-дэхи гвардейскэ дивизиин ябаган сэрэгэй 1222-дохи полкдо алба хэһэн ахалагша лейтенант А. Д. Настенко Сталинградые хамгаалгын байлдаануудта хабаадалсажа, эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэһэн байгаа. Мүнөө тэрэ Зүүн-Сибириин түмэр замай 34-дэхи мостоотрядта ажаллана. Офицер А. Д. Настенко хатуу шанга байлдаанай үедэ эрэлхэг зориг харуулжа хүндөөр шархатаба. Теэд энэ шалтагаанһаа боложо, дайшалхы шагналаа саг болзор соонь абажа шадаагүй һэн. Тиин мүнөө Забайкалиин түмэр замай 75 жэлэй ойн баярай урда тээхэнэ «Сталинградые хамгаалһанай түлөө» гэһэн медаль дайнай ветеранда барюулагдаба.

Далайн ябаган сэрэгэй 142-дохи бригадын автоматчик В. Д. Дягтерев Ленинград шадар болоһон байлдаанда хабаадалсаһан юм. СССР-эй Далайн-Сэрэгэй Флодой үдэрые тэмдэглэһэн һайндэрэй үеэр «Ленинградые хамгаалһанай түлөө» гэһэн медаль тэрээндэ барюулагдаһан байна. Дайнай дүүрэһээр 29 жэл болоһон хойно иимэ хүнүүд дайшалхы шагналаа абаа гэбэл: ябаган сэрэгэй дивизиин 479-дэхи полкын сэрэгшэ ябаһан П. А. Малютин Алдар Солын гурбадахи шатын ордендо, Н. Н. Кулаков Эсэгэ Ороноо Хамгаалгын дайнай хоёрдохи шатын ордендо, 61-дэхи армиин 1015-дахи артиллерийскэ полкын томо буугай командир ябаһан старшина Г. Е. Ефремов «Берлиниие абаһанай түлөө» гэһэн медальда, сэрэгшэ Н. И. Брындин «Веные абаһанай түлөө» гэһэн медальда, бүлэг сэрэгшэд А. Н. Игумнов, Г. Г. Черных, Н. Л. Комсомольцев, Г. А. Попов, Н. М. Елизов, В. Т. Безверхнов, М. Ф. Рюмшин, М. Ф. Дротиков болон бусад «1941—1945 онуудта болоһон Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда «Германиие илаһанай түлөө» гэһэн медальда хүртөө.

Нютагаймнай хүбүүн В. В. Чураков младша лейтенантнуудай курсаһаа Баруун-Хойтохи фронтын байлдаанай гал дүлэн соо сэхэ ороһон байгаа. Великие Луки, Ново-Сокольник шадар болоһон байлдаануудта хабаадалсаа. Невель шадар хүндөөр шархатаа һэн. Гаргүй болоошье һаа, коммунист Чураков урмаа хухаржа муудаагүй. Тэрэ ажабайдалаа дахин эхилхэ хүсэ зориг олоо бэлэй. Дайнай ветеран Улаан-Үдын мяханай комбинадта олон жэлэй туршада үнэн сэхээр ажаллана. Юрын хүдэлмэрилэгшэһөө техническэ фабрикадуудай цехэй начальник болотороо ураһан, технологическа институт заочноор дүүргэһэн. 1974 оной февральда, «Ажалай шэн габьягай түлөө» гэһэн медаляар шагнагдаһан байха юм. Теэд тэрэ дайшалхы шагналда хүртэнгүй үлэшэһэн байгаа. Мүнөө Октябрьска районвоенкомадай дэргэдэхи запасай офицернүүдэй туһаламжа үзүүлхэ комитет В. В. Чураковые дайшалхы шагналда зуураалһан байна. Прибалтийска 2-дохи Фронтын гвардейскэ ябаган сэрэгэй 119-дэхи дивизиин минометчик ябаһан коммунист В. В. Чураков СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указай ёһоор дайшалхы шагналда хүртэхэ болобо. Энэ шагнал һаяар тэрээндэ барюулагдаха байна.

И. ГОЛОЩАПОВ,
Октябрьска районвоенкомадай майор.

АВГУСТЫН 10-да СССР-эй Кубогай түлөө Ворошиловградай «Заря» командатай наадахадаа, Киевэй динамынхид 3:0 тоотойгоор шүүжэ, дамжуулгын Кубогта хүртэбэ.

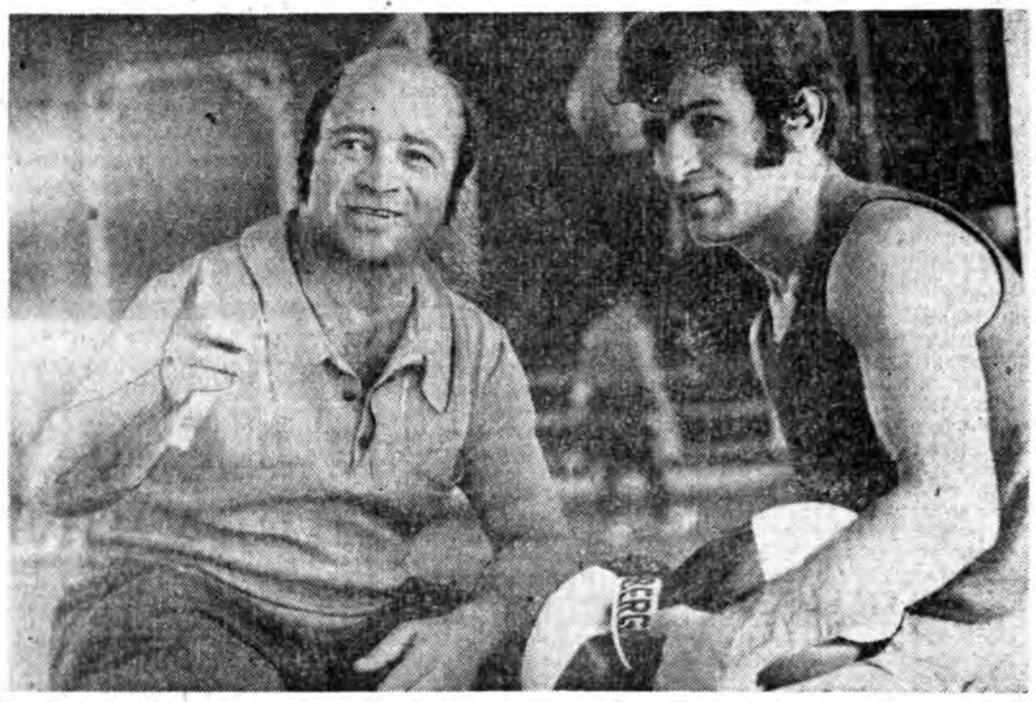
ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): «Динамо» команда (Киев). Түрүүшын зэргэдэ: тренер А. Пузач, массажист И. Жутник, В. Семенов, В. Кондратов, А. Дамин, В. Мунтян, В. Онищенко, тренер А. Петрошевский; хоёрдохи зэргэдэ ахамад тренер В. Лобановский, врач Л. Кожанов, А. Шепель, В. Маслов, Л. Буряк, О. Блохин, В. Матвиенко, командын начальник О. Базилевич; гурбадахи зэргэдэ: Е. Рудаков, М. Фоменко, С. Решко, В. Колотов, В. Веремеев, В. Зуев, В. Трошкин, Валерий Самохин болон врач В. Берковский.

АВГУСТЫН 17-һоо 30 болотор Гаванада боксоор дэлхэйн түрүү һуурн эзэлхын түлөө мүрысөөн болохо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ереванай Давид Торосян тренер Михаил Папазянтаяа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

СПОРТ — СПОРТ — СПОРТ

ДЕЛИ

ХУДАЛДАА НАЙМААГАА СААШАДАНЬ ҮРГЭДХЭХЫН ТҮЛӨӨ

ТАСС

Советскэ Союзай ба Индиин хоорондо экономическа, худалдаа наймаанай харилсаан амжалтатайгаар хүгжэжэ байна. Энэ финансын жэлдэ хоёр талын худалдаа наймаан, нёдондо жэлэйхитэй жэшэбэл, 50 процентээр үргэдэжэ, 6,5—7 миллиард рупий болохо байна. Хүгжэжэ байгаа оронуудай дунда Инди Советскэ Союзтай худалдаа наймаагаа, экономическа харилсаагаа ехээр үргэдхэһэн хоёрдохи орон болоно.

Советскэ Союз станогуудые, түмэр отолдог, нефть үрэмдэдэг ба элшэ хүсэнэй түхеэрэлгэнүүдые, полиграфическа машинануудые, дизель-генераторнуудые, харгы баридаг машинануудые, танкернуудые, ашаа шэрэдэг суднануудые, автомобильнуудые Индидэ эльгээнэ.

Совет гадаадын худалдаа наймаанай эмхинүүд арадай ажахыда шухала хэрэгтэй эд бараа болон эдлэл хэрэгсэлнүүдые Индиһээ абадаг байха юм.

УЛААН-БААТАР

Ашагта малтамал гаргажа абаха асари ехэ барилга

ТАСС

Ашагта малтамал гаргажа абаха «Эрдэнэт» гэжэ Арадай Монгол ороной эгээн ехэ барилгада залуушуулые хабаадуулха хэрэг эмхидхэхэ штаб Монголой Залуушуулай Революционно Союзай (МСРМ) ЦК эмхидхэн байгуулаа. Һаяхан үшөө 300 хүбүүд, басагад энэ барилгада ошохо ревсомолой путевконуудые абаба.

Советскэ Союзһаа ерэһэн залуу барилгашад Монголой залуушуултай хамта энэ барилга дээрэ ажаллана. Түрүүшын ээлжээнэй барилганууд: байрын гэрнүүд, хүүгэдэй эмхи зургаанууд урган бодоо, үйлэдбэриин-барилгын бааза байгуулагдаа. Автомобилиин харгы, түмэр зам, Эрдэнэт хотые ороной элдэб районуудтай холбожо, ехэ элшэ хүсэ дамжуулха лининүүд баригдажа байна.

Монгол ба совет залуушуул эм эмээ ниилүүлэн ажаллан, Эрдэнэт хотые мүндэлүүлжэ байна.

ЖЕНЕВЭ

ЖЕНЕВЭДЭХИ ГУРБАН ТАЛЫН ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

ТАСС

Гурбан ороной — Англиин, Грециин, Турциин гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй уулзалганууд августын 11-дэ Женевэдэ болоһон байна. Энэ үеэр Кипртэхи байдал тухай асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

Уулзалгануудай үедэ юун тухай хэлсэгдэһэниинь мэдэгдэнэгүй.

Сэрэгэй асуудалнуудаар зарим тэды амжалта түйлагдаа гэжэ хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадаһан талануудай түлөөлэгшэд мэдүүлбэ.

Турциин ба Грециин тад ондоо һанал бодолтой байһанһаань лэ уламжалан, Кипрэй конституционно асуудалнуудаар хөөрэлдөөнүүд мухардашоо гэхэдэ алдуу болохогүй. Женевэдэхи хөөрэлдөөнүүдэй үндэһөөр, Кипрэй конституционно байгуулалтын асуудалнуудые шиидхэхэ шухала гэжэ Турци тоолоно гээд гадаадын хэрэгүүдэй министр Т. Гюнеш мэдүүлһэн байна. Грек-киприодууд ба түүрэг-киприодуудай хоёр бүлгэмые үндэһэ болгон, арал дээрэ федеративна байгуулалта тогтоохо түсэб тэрэ дурадхана. Кипрэй асуудалаар 1960 оной хэлсээнэй үндэһөөр конституционно байгуулалтада тэхэрин бусаха шухала гэжэ Греци тоолоно.

ДЕЛИ

Социальна дэбжэлтын аша туһада

ТАСС

Социалис оронуудтай экономическа харилсаагаа хүгжөөхэ асуудалнуудтай семинар Пенджаб штадай промышленна ба соёлой эгээл ехэ түбүүдэй нэгэн — Лудхиян хотодо боложо байна. Бүхэиндиин эб найрамдалай ба һаналаа нэгэдэлгын эмхиин, инди-совет соёлой бүлгэм (ИСКО) энэ семинар эмхидхээ.

ИСКО-гой президент К. П. Ш. Менон семинар нээхэдээ, экономическа түйлай ехэ туһаламжа СССР үзүүлнэ гэжэ тэмдэглэбэ. Элшэ хүсэн, металлурги, нефть олзоборилго гэхэ мэтэ Индиин экономикын гол шухала һалбаринуудые хүгжөөхэ хэрэгтэ туһалхаяа Холбоото Штадууд арсаа һэн гээд тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

«СССР-эй ба Индиин хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон тухай договор һүүлэй 25 жэлэй турша соо эб найрамдалда дуратай хоёр арадай хоорондохи харилсаанай амжалтатайгаар хүгжэлгын үрэ дүн болоно. Энэ договорой баталагдаһаар гурбан жэлэй ойе хоёр ороной арад зон августын 9-дэ үргэнөөр тэмдэглэһэн байна», — гэжэ Индиин элитэ мэдээжэ экономист Р. К. Шарма мэдүүлээ.

ПАРИЖ

Дураа гутан буруушаана

ТАСС

Франциин хүдөө нютагуудай үргэн ниитэ таряашад мүнөө зун тэмсэлээ улам үргэдхэһэн байна. Үнгэрһэн неделиин һүүл багта хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй демонстрацинууд, митингнүүд Нормандида, Кальвадосто, Тулузын оршон тойрондо, Орн, Ло ба Гаронна гэдэг департаментнуудта болоо.

Франциин хойто ба баруун департаментнуудай малшад хоёр һарын урда тээ эхилээшэ тэмсэлые үүсхэһэн юм. Мүнөө ороной хүдөө ажахын бүхы районуудтахи тэмсэл улам үргэдэнэ. «Юрэнхы дэлгүүртэ» хабаатай аграрна политикые, хүдөө ажахын продукци хямда сэнгээр гүрэндэ худалдажа абадаг ушарые таряашад буруушаана. Мүн мяханай, таряа талханай, овощой, үрэ жэмэсэй, мүн хүдөө ажахын машинануудай, үтэгжүүлгэнүүдэй үнэ сэн улам хүндэржэ байнхай.

Эдэ бүгэдэнһөө шалтагаалан, Франциин хүдөө ажахын хэдэ хэдэн һалбаринууд доройтон муудажа байна. Таряашадай байдал улам мууддана. Хүдөө ажахыдахи байдалые зүбшэн хэлсэхын тула Национальна суглаанай бүлэг социалистнууд, зүүнэй үзэлтэй радикалнууд парламентын онсо яаралтай сесси зарлаха эрилтэ табиба.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Һургуулинуудые түгэс бэлэн болгохо» — түрүү бэшэг Республикын ажахынуудта тэжээл бэлэдхэлгын ябаса тухай материалнууд. Социалис мүрысөөнэй ябаса тухай Орон доторхи һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Комсоргые дэмжээ һаань...» — корреспонденци. «Агнууриин ажахын хэзээдэ баян байхын тулада» — корреспонденци. Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһанда: «Хоёрдохинь — ниитын мэргэжэл» — корреспонденци. Орон доторхи ба нютагай һонинууд. «Байгал тухай хөөрөөн» — рецензи. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Олбог дээрэ Р. Манжуев» — корреспонденци. «Мүрысэдэг хүршэнэртэмнай». Элдэб һонинууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 18.10 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Спартак» (Москва) — «Арарат» (Ереван). 1-дэхи тайм (үнгэтэ). 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Спартак» (Москва) — «Арарат» (Ереван). 2-дохи тайм (үнгэтэ). 20.15 — «Парижские могикане» гэжэ ЧССР-эй олон серитэй телевизионно уран һайханай фильмын 1-дэхи сери түрүүшынхеэ харуулагдаха. 21.10 — 21.20 — Забһарлалга. 21.20 — «Парижские могикане» — ЧССР-эй телевизионно уран һайханай фильмын 2-дохи сери. 22.10 — Концерт. 22.30 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Динамо» (Тбилиси) — Динамо» (Киев). Забһарлалгадань — документальна фильм. 00.15 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 19.00 — Телевизионно һонин. 19.20 — «Календарай хуудаһануудаар». 20.00 — «Сын Оки» — документальна фильм.

ПРАГА

Баясама үрэ дүнгүүд

ТАСС

Байгша ондо Чехословакиин ба Советскэ Союзай хоорондын худалдаа наймаан 3 миллиард түхэригһөө дээшэ гараха байна. Энэнь бидэнэй зүрхэ сэдьхэлдэ урма баяр түрүүлнэ.

Зургаа һарын турша соо худалдаа наймаанай хахад жэлэй программые үлүүлэн дүүргээбди. Ургаса хуралгын эхилтэ р Советскэ Союз «Нива» түхэлэй 720, «Колос» түхэлэй 149 комбайн ЧССР-тэ эльгээһэн байна. Энэ жэлдэ эдэ комбайнууд Чехословакиин тарялан дээгүүр ажаллахадаа, механизаторнуудай үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө.

Байгша оной түрүүшын хахад жэлэй турша соо Чехословаки СССР-һээ 22.814 хүнгэн автомобиль, тэрэ тоодо 19 мянган «Жигули» абаһан байна. Гадна, ЧССР хэдэн зуугаад бульдозер, трактор, экскаватор, «ИЛ-62» түхэлэй самолёт, тоолон тодорхойлгын техникэ Советскэ Союзһаа абаһан байха юм.

Хилын саанаһаа

ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

ТОКИО

ДЭБЖЭЛТЫН ТОЛОТОМО ГЭРШЭ

ТАСС

«Совет социалис Сибирь» гэһэн выставкэ Хоккайдо аралай захиргаанай түб — Саппоро хотодо нээгдэһэн юм. Энэ үргэн ехэ хизаарай түүхэ, экономико, соёл тухай, тэрэнэй байгаалиин баялигууд тухай, Сибириин хүн зоной ажабайдал, ажал хүдэлмэри тухай выставкын 2 мянган экспонадууд дэлгэрэнгыгээр хөөрэнэ.

Саппоро хотодохи совет выставкэ Хоккайдо аралай бүхы түүхэдэ урдань үзэгдөөгүй ехэ выставкэ байгаа. Хүн зоной анхарал татаһан, һонирхол үүсхэһэн байха юм. Хүршэ Хонсю аралайхидынь ерэжэ, выставкэ һонирхон хараа. Гурбан долоон хоногой туршада 170 мянга гаран хүн энэ выставкые хараһан байна.

Сибириин байгаалиин баргдашагүй ехэ баялигууд тухай, Японтой хүршэ энэ хизаарай промышленность, тэрэниие саашадань хүгжөөхэ түсэбүүд тухай хөөрэһэн выставкын таһаг олоной дура татаба.

«Совет социалис Сибирь» гэһэн выставкэ хараһан японецүүд агууехэ хүршэ тухайдаа ехэ юумэ мэдэжэ абаһан, япон ба совет арадуудай хоорондын хани барисаанай бэхижэжэ байһые ойлгоһон байна. Харагшадай хэдэн мянган тэмдэглэл энээниие элирхэйлэн гэршэлнэ: «Сибирь — асари ехэ хизаар нютаг», «Дэбжэлтын толотомо гэршэ», «Хүнэй аша туһада зорюулагдажа эхилээд байһан Сибириин асари ехэ нөөсэ баялигуудые харабабди». «Социалис байгуулалтын ашаар Сибирь саашадаа хүгжэжэ, хүнэй хүсэлэнгые бодото дээрэнь бэелүүлхэ гээд этигэнэбди».

Саппорын урда тээ иимэ выставкэ Токиодо нээгдэжэ, харуулагдаһан байгаа. Тэрэниие 700 мянга шахуу хүн хараа һэн.

БОНН

ФРГ-дэ хүдэлмэригүйшүүл олошорно

ТАСС

Германиин Федеративна Республикада хүдэлмэригүйшүүлэй улам олошоржо байһан тухайнь Ажалай асуудалнуудаар федеральна управлениин Нюрнбергдэ тунхаглагдаһан баримтанууд элирхэйлэн гэршэлнэ.

Мүнөө үедэ орон дотоо 490 мянган хүдэлмэригүйшүүл тоологдоно. Энэнь бүхы хүдэлмэриин хүсэнэй 2,2 процентнь болоно.

ФРГ-гэй промышленностиин олон һалбаринуудтахи байдалай доройтон муудалга энээнэй гол шалтагаан болоно гээд адаглагшад тэмдэглэнэ. Машина бүтээлгын ба барилгын промышленностьда илангаяа хүшэр байдалтай. Июль һарын һүүл багта орон дотор машина бүтээдэг 66.600 хүн, 40 мянган барилгашад хүдэлмэригүй болоһон байха юм.

Хүдэлмэриин дүүрэн недели соо хүдэлдэггүй хүнүүд орон дотор айхабтар олон. Тодорхойлон хэлэхэдэ, 141 мянган хүн иимэ байдалтай гээд тунхаглагдаһан баримтанууд элирхэйлнэ. Энэ талаар автомобильна промышленностьда илангаяа хүшэр байдалтай юм. Июль һарын тэн багта 55 мянга шахуу хүн хүдэлмэригүй болоһон байгаа.

ХАНОЙ

САЙГОН ЗАХИРГААНАЙ ХАРАТА ЯБУУЛГАНУУД

ТАСС

Ороной хойто захадахи байдал шахардуу шанга байһаар гэжэ Урда Вьетнамһаа абтаһан мэдээсэлнүүд дотор хэлэгдэнэ. Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын мэдэлдэ байдаг сүлөөлэгдэһэн районуудта эсэргүүгээр сайгон захиргаан һүүлэй үедэ харата муухай ябуулгануудаа улам үргэдхэжэ байһаар. Сайгон хотоһоо хойгуурхи Виньлонг, Тэйнинь провинцинуудтахи сүлөөлэгдэһэн районуудые сайгон авиациин зэрлиг муухайгаар бомбодолго Вьетнамай асуудалаар Парижда хэлсээе бүдүүлигээр эбдэһэн ябадал болоно. Һаяхан сайгон далайн-сэрэгэй хүсэнүүдэй кораблинууд Урда Вьетнамай Республикын уһан соо — Куангчи провинциин эрьеэр загаһа барижа байһан суднануудые буудаһан байха юм.

Һүүлэй мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Дананг шадар байлдаанууд боложо үргэлжэлһөөр. Патриодуудай мэдэлдэ байһан Тхыонгдык хотые сайгон авиаци бомбодобо.

Августын 10-да сүлөөлэлгын хүсэнүүд Сайгон хотоһоо 40 километртэ байдаг Бьенхоадахи сайгон агаарай-сэрэгэй ехэ баазые буудаба. Парижай хэлсээе эбдэжэ, сайгон самолёдууд эндэһээ ниидэн дэгдэжэ, РЮВ-эй ВРП-гэй мэдэлдэ байһан Локнинь ба сүлөөлэгдэһэн зонын бусад һуурин тосхонуудта добтолдог байна.

УНШАГТЫ[...]
һонирхохо[...]
байхат

ЭРТЭ УРДА САГАЙ ХО[...] ОЛДОБО

«СССР—Баруун Европо[...] һэн уласхоорондын газай [...]го Чехословакиин газар[...] гүүр татагдажа байнхай, [...]да Чехиин Чески-Брод [...] шадар барилгын хүдэлм[...] хэгдэхэ үеэр VIII зуун [...] эхин үеын славян хотын [...] дэлнүүд олдоо.

Барилгашадай үнгэрэ[...] эндэ ерэһэн археологууд [...] урдын модон хананууды[...] шан гэрнүүдэй, шулуун [...] шэнгүүдэй үлэгдэлнүүдые, [...] хиин эртэ урда сагай хү[...] ной зэмсэг хэрэгсэлнүү[...] гоёолто зүүдхэлнүүдые ол[...] байна. Хотын зон газар [...] эрхилдэг, мүн түмэрөөр [...] юумэ дархалдаг, шабар [...] һарта хэдэг байгаа ха[...] саашанхи шэнжэлгэнүүд [...] рүүлбэ.

ШААРХАЙНУУДТАЙ ТЭМСЭНЭ

АВСТРИИН Бургенл[...] гэжэ газарай виноградай [...] гасада шаархайнууд ехэ [...] хүргэнэ. Иимэ түхэлэй һ[...] шубууд плантацинуудта [...] толжо, һаглагар виногр[...] үрэ жэмэсые үгы хэжэ[...] Тиин эндэхи ажахын[...] олон миллион шиллингын [...] за хохидол ушаруулагда[...]

Австриин газетэнүүдэй [...] дээсэһэнэй ёһоор, газарай [...] саг захиргаан онсо яара[...] хэмжээнүүдые абаха ба[...] болоо. Самолёдууд шаарх[...] нуудтай тэмсэхээр табигд[...] Виноградай талмай дээр[...] шаархайнуудые намналга [...] лодуудай гол зорилго бол[...]

«БАОБАБ-СТЭНЛИ» ГҮ: АЛИ ГЭР-МОДОН

ЗАИРТАХИ Бом хотын у[...] тогуудай нэгэндэ мантан [...] баобаб модон ургадаг [...] Хажуугаарнь урдадаг К[...] мүрэн океанда шудхани. «Б[...] баб-Стэнли» гэжэ алдар[...] тиимэ модоной хэды зуун [...] лэй турша сою ургажа [...] һыень хэншье мэдэдэ[...] Хаанаһаа иимэ нэрэ үгтөө [...] гэжэ аяншалагшадай һонир[...] асуухадань, Африка т[...] шэнжэлгээр бүхы дэлхэй д[...] мэдээжэ болоһон Генри С[...] лиин ажабайдалһаа абт[...] һонин ушаралые газарш[...] шад хөөрэдэг байна. Төөри[...] суута аяншалагша Давид Л[...] вингстоной экспедициие б[...] рэн олохын тула зуу га[...] жэлэй урда тээ Африка т[...] худар ошоходоо, Бом тос[...] до тогтоһон юм гэхэ. Г. Ст[...] ли баобаб модоной ман[...] томые хаража гайхаад, т[...] ниие түнхижэ, гэр бариха [...] хиралта үгөө һэн ха. Тиин [...] дэн сагай туршада тиимэ г[...] модон соо ажаһуугаа.

Мүнөө мантан томо ба[...] модон хотын үзэсхэлэн һ[...] газарнуудай нэгэниинь бол[...] олон тоото аяншалагша[...] дура татана.

ПИТОН МОГОЙЕ... ҮЗЭЛШЭ НОМГОРУУЛБА[...]

ГАНЫН баруун захад[...] Баповас гэжэ бишыхан [...] хондо ажаһуудаг гурбан ба[...] шуул хулгана, харха гэхэ [...] тэнүүдые агнадаг байба. Н[...] нүхэн соо уринүүдтэй зэмэ [...] тоной оёортонь хэбтэхые об[...] бод. Теэд тэдэ үхибүүд [...] һүрдэнгүй, могойнуудые а[...] гэртээ асарба ха. Урса гэр[...] оруулаад, арһыень хуул[...] байтараа, «Тосхон рүү[...] питон могой ерэбэ»! гэһэн [...] хашхараан дуулдаба. Ай[...] мэгдэһэндээ хүршэ гэрнүү[...] тэнь байдаг бэе хүсэһэн [...] нүүдтэй хамта үүдээ шэб[...] дээд, бишыхан забһараар [...] рахадань, урса гэр худар [...] тан томо питон могойн аал[...] наар мүлхижэ ябахые обё[...] жорхёо.

Нэгэ, хоёр долоон хоног [...] гэрбэ... Питон могой тэндэ[...] холодохо юм бэшэ. Тиихэ [...] дөө тосхоной хүн зониие ех[...] айлгаһан, һүрдөөһэн юм ха[...] Улад зон үзэлшэндэ ханд[...] гэжэ шиидэбэ. Хоро хүрг[...] нэйнгөө харюуда долоон [...] долоон тахяа үгэхэ гэһэн [...] шо зүбшэл үгтөө. Гэрэ заб[...] риинь дүүргэжэ, тэды шэн[...] амитадай мяхые жэжэхэн[...] хэршээд, тосхоной үйлсэн[...] дээр тараажа хаяһан юм [...] Үнэхөөрөөшье, тэрэ мяха э[...] һэнэй һүүлээр питон мого[...] тосхонһоо гаража ошо[...] хэншье хараагүй юм гэжэ Г[...] нын «Уикли спектейтор» газе[...] мэдээсэнэ.

ҺҮҮЛТЭЙ НАРКОМАНУУ[...]

ИНДИИН Уттар-Праде[...] штадтахи Гхазипур хотын [...] сагаархид наркотигуудые [...] рэглэгшэдтэй тэмсэхэ г[...] шиидээ. Оршон тойронхи б[...] таг шэдхэтэ джунгли со[...] амидардаг һармагшад [...] тамхи ургуулдаг гүрэнэй [...] рикада ходо «айлшалдаг» [...] лобо. Хүнэй гаталан даб[...] шадахаар бэшэ хананууд[...] дары түргөөр, хэдэхэн сек[...] дын турша соо дабамсаа[...] гадаадада гаргагдаха ти[...] продуктын ехэ нөөсые һал[...] даг байба. Тиин һармагш[...] ухаа мэдээ алдажа һөөр[...] гаража шадахаяа болиго[...] хэзээшье уудаггүй байһаа[...] хүнүүдһээ илгаатай юм.

(ТАСС).

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретариат — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приемная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-03603. Заказ № 00444